Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һэд гараа | № 161 (13650) | 1974 оной июлиин 12, пятница | Сэн 2 мүнгэн

БУРЯАДАЙ КОМСОМОЛШУУДАЙ ОМОГОРХОЛ

Комсомолдо Владимир Ильич Ленинэй нэрын олгогдоhоор, Буряадай комсомолой организациин бии болдоhоор түүхэтэ табин жэл болоhонойнь алдарта Буряад ороноймнай бүхы ажалшад, илангаяа комсомолшууд болон залуушуул тон ехэ дэбжэлтын оршон ... далда, урматай баяртайгаар, омогорхол түгэлдэрөөр ... дэглэбэ. Тингэхэньшье маша зүб. Республикымнай комсомолшууд болон залуушуул бүтээhэн хэрэгүүрээ, бэелүүлhэн амжалтануудаараа, В. И. Ленинэй ... гин захяа заабаринуудые нарин нягтаар сахижа ... hанаараа, коммунизмын хэрэгтэ хэлбэришэгүй үнэн ... э байhанаараа омогорхохо ёhоороо омогорхоно.

Түүхын талаар абажа харахада, табин жэл гээшэ ... оннхон болзор юм бээз даа. Теэд энээхэн хугасаа ... республикымнай комсомолшууд болон залуушуу... хэhэн хэрэгүүдынь түүхын хуудаhанда алтан үзэ... дээр аржытар бэшэгдэнхэй. Комсомолшууд болон ... уушуул амгалан тайбанай үедэшье, дайн байл... ан соогууршье алдар сууда гаранхай. КПСС-эй ... астной комитедэй амаршалга соо, мүн ВЛКСМ-эй ... нтральна Комитедэй амаршалга соо Буряад оронойн ... сомолшууд болон залуушуулай ажал ябуулгада ... дэр сэгнэлтэ үгтэнхэй.

Ленинэй үүсхэлээр байгуулагдаhан, Коммунис пар... ин хүмүүжүүлhэн комсомол өөрынгөө түүхын эхил... сагһаа хойшо ороной урда табигдаhан политическэ ... ион ажахын бүхы зорилгонуудые бэелүүлгэдэ эдэб... айгээр хабаадалсана, коммунис үзэл сурталай тү... этнгэл түгэлдэр тэмсэлшэдые хүмүүжүүлхэ ёhо... hургуули болонхой. В. И. Ленинэй захяа заабари... удта хизааргүй үнэн сэхэ байhанаараа, үүсхэлтэй, ... шэ зоригтой байhанаараа комсомол хадаа совет ара... гүн сэдьхэлэй нэрэ хүндэдэ, талархалда хүртэнхэй. ВЛКСМ-эй дайшалхы отрядуудай нэгэниинь байгаа... Буряадай комсомолой организаци өөрынгөө түрүү... ын алхамуудhаа эхилээд, партиин хүтэлбэри доро Со... засаг бэхижүүлхын түлөө, социализм байгуулха... аар ленинскэ түсэб хэрэг дээрэнь бэелүүлхын тү... тэмсэлдэ эдэбхитэйгээр хабаадаhан байна. КПСС-... обком хадаа республикын комсомолшуудай ажал ... улгада иимэ үндэр сэгнэлтэ тон зүбөөр үгэнэ.

Үнэхөөрөө комсомолшууд болон залуушуул Буряад оронойнгоо хүгжэлтын түүхэтэ үенүүдтэ: индустриали... цилгада, хүдөө ажахые коллективизацилгада, соёл культурын революци бэелүүлгэдэ айхабтар ехэ эдэбхи... тэйгээр, солбон шударгыгаар, үүсхэл оролдосотойгоор хабаадалсажа, түүхэдэ мартагдашагүй хэрэгүүдые ... гээ. Тэрэшэлэн граждан дайнай үедэ хари гүрэ... үдэй хархис булимтарагшадые бута сохин намналга... Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнай үедэ ... шнэмдэ эсэргүү тэмсэлдэ эрэлхэг зоригтойгоор хабаадажа, шэн габьяа, баатаршалга гаргаhаниинь бүхы дэлхэйн ажалшадта мэдээжэ болонхой.

Граждан дайнай hүүлээр Эхэ оронойнгоо экономи... е hэргээн хүгжөөхын түлөө, түрүүшын табан жэл... үүдэй түсэбүүдые амжалтатайгаар бэелүүлхын түлөө ... мсэлдэ республикымнай комсомолшууд болон залуу... уулай бүтээhэн хэрэгүүд ойн баярай үедэ толотомо элеэр, ... дорхой зүбөөр тэмдэглэгдээ. Энэнь тон hайшаалтай. ... а үетэнэйнгөө комсомолшуудай революционно, дай... алхы болон ажалайнь гайхамшагта заншалнуудые ... үнөө үеын комсомолшуудай нарин нангинаар сахижа ... байhаниинь эли тодоор харуулагдаа. Энээгээрнь урма... ангүй, омогорхонгүй байхын аргагүй. Хорёод оной комсомолшууд үндэр наhатай боложо, hаншагаа сай... шье, үбгэрөөгүй, сэдьхэл зүрхэниинь залуу, согтой ... алитай, солбон дорюун зангаараа ябажа, барагдаша... гүй баян дүй дүршэлөө залуушуулда дамжуулан үр... гэлжэлhөөр.

Комсомолдо В. И. Ленинэй нэрын олгогдоhоор, Буряадай комсомолой организациин байгуулагдаhаар 50 жэлэйнь ойн hайндэртэй дашарамдуулан, ВЛКСМ-эй Центральна Комитет областной комсомолой организацие Хүндэлэлэй грамотаар шагнаа, тиихэдэ КПСС-эй обком, БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиум ба Министрнүүдэй Совет Ойн баярай дурасхаалта туг барюулаа. Энэ хадаа Буряад оронойнгоо арадай ажахын али бүхы hалбаринуудта комсомолшууд болон залуушуулай эдэбхитэй шударгыгаар, шэн габьяатайгаар ажаллажа байhыень үнэншэмэ батаар гэршэлнэ.

Комсомол болон залуушуулай хэжэ байhан ажал нэрлэхэ болоо hаа, барагдашагүй олон: hаалишан ба хонишон, мал адуулагша ба тугалшан, гахайшан ба шубуушан, комбайнер ба тракторист, токарь ба слесарь, түмэр замшан ба барилгашан, врач ба багша — комсомолшууд болон залуушуулай хэжэ байhан ажал, шудалhан мэргэжэл хуряангыгаар тоолохо болоо hаа, иимэл даа.

КПСС-эй XXIV съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые эрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлхын түлөө, юhэдэхи табан жэлэй түсэб болзорhоонь урид дүүргэхын түлөө комсомолшууд хаана яанагүй тон габшагайгаар тэмсэнэ, социалис мүрысөө үргэн далайсатайгаар дэлгэрүүлнэ. «Табан жэлдэ — габшагай ажал!», «Табан жэлые — болзорhоонь урид!» гэhэн патриотическа уряа лозунгнууд промышленна предприятинуудташье, хүдөө ажахыдашье, барилганууд дээгүүршье бүхы залуушуулые шэн габьяата ажалда зоригжуулна. Коммунис ажалай ударнигуудай, эрхим бригадануудай, үйлэдбэриин түрүүшүүлэй тоо залуушуулай дунда үдэрhөө үдэр бүхэндэ олошорhоор.

Жэшээлхэдэ, «Электромашина» заводто Галина Борисюк гэгшын комсомол-залуушуулай бригада москвагайхид-динамовецуудай үүсхэл хэнhээшье түрүүлэн дэмжэжэ, өөhэдынгөө жэлэй ба табан жэлэй түсэбүүдые зохёогоод, табан жэлэйнгээ түсэб дүрбэн жэл хахад соо дүүргэхээр уялга абаhан байха юм. Тэдэнэр хэлэhэн үгэдөө лаб хүрэхөөр зоригжонхой. Табан жэлэй шиидхэхы жэлдэ Галина Борисюк гэгшын бригада социалис мүрысөөндэ долоо дахин илажа гараhан байха юм.

Тэрэшэлэн хүдөө ажахын үйлэдбэри дээрэ комсомолшууд болон залуушуул габшагай шударгыгаар ажаллажа ябаhандаа алдар суутай болонхой. Республикын колхоз, совхозуудта 12 мянга гаран залуу хүбүүд, басагад хүдэлжэ байнхай. Тэрэ тоодо 3000-hаа үлүүтэй залуушуул мал ажал дээрэ хүдэлнэ. Комсомол-залуушуулай 58 МТФ, хонин ажал дээрэ залуушуулай 76 коллектив амжалтатайгаар хүдэлмэрилжэ байhанаараа суурхана.

Зүгөөр республикын комсомолой организациин урда мүнөө үедэ бүри ехэ, бүри харюусалгатай зорилгонууд табигданхай. Табан жэлэй тодорхойлхы жэлэйнь түсэб, бүхы юhэдэхи табан жэлэйнгээ түсэб комсомол-залуушуулай коллектив бүхэн, комсомолец бүхэн заабол дүүргэхэ зорилготой.

Республикын комсомолой организацинууд, бүхы эдир залуушуул Буряад оронойнгоо экономико болон соёл культурые улам бүри хүгжөөхэ зорилгонуудые шиидхэлгэдэ саашадаашье областной партийна организациин дайшалхы туhалагшадынь байха, комсомолшууд болон залуушуулда марксизм-ленинизмын hургаал, эрдэм болбосорол, коммунис үзэл суртал, ангиин гүн мэдэрэл улам бүри үргэнөөр нэбтэрүүлхэ, буржуазна үзэл суртал болон аяг аашатай эрид шангаар тэмсэхэ гээд найдажа байhанаа КПСС-эй обком мэдүүлнэ гэжэ партиин обкомой амаршалга соо онсо тэмдэглэгдэнэ.

КПСС-эй обкомой энэ найдабаридань республикын комсомолой организацинуудай, бүхы комсомолшууд болон залуушуулай бодото хэрэгүүдээрээ харюусаха байhаниинь лабтай.

ГҮРЭНДӨӨ — ЭРХИМ ШАНАРТАЙ НООҺО!

РЕПОРТАЖ

УРДЫНХИТАЙ ЖЭШЭХЭЭР БЭШЭ

Энээнһээ урда жэлнүүдтэ хонидой нооһо хайшалжа байха үедэ бидэ Оронгын пунктда нэгэнтэ бэшэ ябаабди. Юундэшьеб ажалайнь эмхидхэл һанаһанда хүрэдэггүй, хүдэлжэ байһан хүнүүдынь яһала олон аад, бүтээсэнь багашаг, хэһэн ажалайнь шанаршье тулюур байдаг һэн. Харахадаш, зариман хонидоо хайшалжа, нүгөөдүүлынь сарайн һүүдэртэ тамхилжа һууха, гурбадахидынь эдеэлжэ байха. Хонидойнь нооһон һалан муугаар хайшалагдажа, газараар уригдэжэ, шорой шохойтой худхагдажа хэбтэдэг бэлэй.

Мүнөө тэрэ урдань хайшалдаг үнөөхил хуушан сарай соогоо хонидойнгоо нооһо абана. Теэд адаглан харахада, урдынхиһаа тад ондоо, бүхы юумэнь гуримтай, нарин, һайн эмхидхэлтэй болонхой гэжэ абаһаар мэдэгдэнэ. Урдынхидал һургуулиин багахан һурагшадай хонидые хайшалаабди гэжэ носожо байханьoройдоо харагданагүй, дандаа наһаа хүсэһэн шуумар залуушуул хүдэлнэд. Тэдэнэй олонхинь хонидойнгоо хүлнүүдыень уянгүй, түргэн аргаар хайшална. Харин үхибүүд нооһо зөөжэ, нишэ тиишээ сүлөөгүй һүндэлнэ. Оньһон машинкануудынь сарайн хоёр ханаар тодхогдонхой, дунданяхайшалагдаха хонидынь оруулагданхай. Хайшалагшад нооһыень абаһан хонёо хажуудань байһан нүхөөр газаашань түлхижэрхёод, уйтан таһалга сооһоо һарбагад гэхэдээл шэнэ хони барижа хүлһөөнь татаад, хайшалха стол дээрээ табина.

— Энэ жэлдэ хонидой нооһо хайшалалгые шэнэ гуримаар эмхидхэхэ гэжэ ехэтэ оролдолго гаргаабди, түрүүн һайса бодомжолоошьебди. Тингэжэ хүдэлмэриин 12—13 үдэр соо гэхэ гү, али үбһэндэ ороторoo энэ ажалаа заатагүй дүүргэхэ гэжэ түсэблөө һэмди, — гээд Оронгын совхозой директорэй орлогшо, энэ пунктые даагша Ц-Д. Галсанов хэлэнэ.

Нэн түрүүн диилэнхидээ үнинэй хүдэлһэн шадамар бэрхэ хүнүүдые хайшалагшадаар табяа. Жэшээнь, залуушье һаа, 4-5 жэлдэ удаагаар хони хайшалжа байһан Дондок Цыремпилов, Билекто Бадмаев, Владимир Доржиев, Дари Цыретарова, Мунко Будаев гэгшэд мүнөө үдэр бүри 50—60 гаран хонидой нооһо абажа, 215—230 килограмм «сагаан алта» тушаана.

Мүнөө жэлдэ хүдөө ажахын институтда һурахаяа орохо гэжэ байһан хүбүүн Мунко Будаевай хонидые хайшалхыень эжэлүүдгүй урмашан харахаар. Тэрэ хони бариһаар лэ хүлыень уянгүй, сомсойлгожо һуулгаад, түрүүн толгойень тойруулан, гэдэһэн дорохи, сами, һүүлэйнь; хүлнүүдэйнь нооһо сэбэрлэжэрхёод, гол нооһые хүзүүнэйнь нэгэ хажууһаань эхилээд, доошоо гараа татангүй машинкаяа шургуулан ябуулна. 4—5 минута соо нэгэ хониной нэхы дэгэл сэбэрхэнээр хуулажархина.

Хонидые хайшалдаг сарайн хажуудахи орооһоной типовой склад соо нооһо илгаха, шэгнэжэ абаха, классыень тодорхойлхо, багсалжа мэшээглэхэ хүдэлмэри түлэг дундаа. Тоо томшогүй олон таһалганууд соо илгагдаһан нооһон класс классаараа, шанарайнгаа талаар хуу амяараа хэгдэнэ.

— Мүнөө жэлдэ нооһоной шанар яһала һайн. Дабхар хайшалһан, дээгүүр хиргаһан, үргэлжэ нооһыень таһалһан ушар тон үсөөн. Байгша ондо түрүүшынхеэ нооһоной нарин утаһанайнь гарасые тодорхойлжо, тэрэнэйнь зэргээр хонишод, хайшалагшадта тусгаар түлөөһэ үгэдэг болообди. Эндээ классыень тодорхойлһон нооһоноймнай шанар Улаан-Үдын ПОШ-ой лабораториинхиһоо ехэ илгаа гаранагүй, — гэжэ классировщица, зоотехник Любовь Бальжиева хөөрэнэ.

Пунктын штаб гэхэ гү, али хамаг тоо бүридхэл, мүрысөөнэй дүн гаргагдажа байдаг сарай соо ороободи. Эндэнь хүн бүхэнэй үдэртөө хэды хони, хэды шэнээн нооһо хайшалһаниие харуулһан ехэ самбар, түрүүшүүлые магтаһан дайшалхы хуудаһан, гээгдэгшэдые шүүмжэлһэн «Халаахай» гэхэ мэтэ үлгөөтэй байна. Мүн социалис мүрысөөнэй гурим, хүдэлмэриин тогтомол гурим гэхэ мэтэ бии. Уряа лозунг, плакадууд олон харагдана. Социалис мүрысөөнэй гуримай ёһоор, 12—13 үдэртэ хамта 400-һаа 500—1000 хүрэтэр хонидой нооһо хайшалһан хүн бүхэндэ 30 түхэригһөө эхилээд, «Восход» мотоцикл хүрэтэр үгтэхөөр арбан шан тогтоогдонхой.

— Хайшалалгамнай яһала эмхитэйгээр дүүрэхэнь. Эхилһээр хүдэлмэриин арбан үдэр соо 10 мянга гаран хонидой нооһон абтаа. Үдэр бүри 48 оньһон машина хүдэлжэ, үдэрэй мянга үлүүтэй хонидой нооһо хайшална. Үшөө гурбан отарын хонид үлөө. Ойрын 1—2 хоног соо тэдэнээ хуу хайшалжа дүүргэхэбди. Гүрэндэ түсэбэй ёһоор 555 центнер нооһо тушааха аад, мүнөө 300 гаран центнер тушаагаад байнабди. Түсэбөө дүүргэхэ арга боломжо гүйсэд бии. Юуб гэхэдэ, хонин бүриһөө 3 килограмм нооһо абаха даабаритай һаа, даб дээрэ дунда зэргээр 3,3—3,5 килограмм нооһон гаража байна. Зарим хонишод, жэшээнь, Гомбо Зориктуев, Нима-Цырен Цыбикжапов, Василий Ленхобоев, Пурбо Доржиев гэгшэдэй харадаг эхэ хонид бүриһөөнь 4—4,1 килограмм нооһон абтаа. Аймсоведэй депутат, хонишон Василий Базаров эмэ түлгэ бүхэнһөө 4 килограмм нооһо абаа, — гэжэ совхозой директорэй орлогшо нүхэр Галсанов хөөрэнэ.

Нооһо хайшалалгын шанарые шалгаха арбан хүнһөө бүридэһэн арадай хиналтын пост, социалис мүрысөө эмхидхэхэ 7 коммунист, 20 комсомолшуудһаа бүридэһэн комсомолой болон партийна бүлэг эмхидхэгдэнхэй.

Нэгэ үгөөр хэлэбэл, Оронгын совхоздо «сагаан алта» суглуулга эмхи гуримтайгаар, түргэнөөр, шанар һайнтайгааршье дүүрэжэ байна.

М. НАМЖИЛОВ.

Улаан-Үдын аймаг.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: пунктын эгээл бэрхэ хайшалагшадай нэгэн Дондок Цыремпилов; «сагаан алтан» ашаалагдажа байна.

Авторай фото.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР Н. С. МИТРОФАНОВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

60 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, совет органуудта удаан саг соо эдэбхитэйгээр ажаллаһанайнь түлөө Мухар-Шэбэрэй аймагай Хонхолын ажалшадай депутадуудай сельскэ Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ **Митрофанов** Нефед Савельевичые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо В. УБЕЕВ.
Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь В. ДУБРОВСКИЙ.

Улаан-Үдэ хото, Соведүүдэй байшан.
1974 оной июлиин 10.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР Ф. И. АНГАРОВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Түрэһөөр 60 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, партийна, совет органуудта удаан саг соо эдэбхитэйгээр ажаллаһанайнь түлөө Загарайн аймагай Онохойн ажалшадай депутадуудай поселково Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр **Ангаров** Федор Ивановичые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо В. УБЕЕВ.
Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь В. ДУБРОВСКИЙ.

Улаан-Үдэ хото, Соведүүдэй байшан.
1974 оной июлиин 3.

Маршал ПОКРЫШКИН Улаан-Үдэдэ

Эрэлхэг зоригто летчик, Советскэ Союзай гурба дахин Герой Александр Иванович Покрышкинай нэрэ бүхы совет хүнүүдтэ, мүн хилын саагууршье мэдээжэ юм. Алдарта совет лётчик Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай жэлнүүдтэ 550 дайшалхы ниидэлгэ хэһэн, 137 дахин агаарта дайсантай тулалдаһан, тиихэдэ фашистнуудай 59 самолет өөрөө буудажа унагааһан байна.

А. И. Покрышкинай баатаршалга тухай дуулаагүй, мэдэхэгүй хүн манай орон дотор байхагүй. Летчик А. И. Покрышкин заримдаа нэгэ үдэр дайсанай хоёр-гурбан самолёдшье унагаадаг байгаа...

А. И. Покрышкинай командалдаг истребительнүүдэй авиационно дивизи 1945 оной Майн 9-нэй үдэр аха дүү Чехословакиин ниислэл хото Прагын агаарта тэмсэжэ, дайшалхы замаа дүүргэһэн бэлэй.

Александр Иванович Покрышкин өөрынгөө баян дүй дүршэлые хани нүхэдтөө, илангаяа залуу летчигуудта дамжуулан үгэхын түлөө оролдодог юм.

Эдэ үдэрнүүдтэ авиациин алдарта маршал, мүнөө ДОСААФ-ай Центральна Комитедэй түрүүлэгшэ А. И. Покрышкин гурбан орденто совет Буряадай ниислэл хото — Улаан-Үдэдэ ерэбэ. Тэрэ республикын партийна, совет, комсомолой хүдэлмэрилэгшэдтэй, ДОСААФ-ай Буряадай обкомой эдэбхитэдтэй уулзаба. Александр Иванович Покрышкин Улаан-Үдын мяха-консервын комбинадай, авиационно заводой ДОСААФ-ай эхин организацинуудай хүдэлмэритэй танилсаа.

Манай республикын олониитэ, комсомолшууд ба залуушуул, ДОСААФ-ай олон мянган гэшүүд ДОСААФ-ай Центральна Комитедэй түрүүлэгшэ А. И. Покрышкинай ерэлгые үнэн зүрхэнһөө амаршална.

А. И. Покрышкин болон тэрээнтэй сугтаа ерэһэн хүнүүд үсэгэлдэр Улаан-Үдэһөө мордобо.

В. ХАРАХИНОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: А. И. Покрышкин Улаан-Үдэдэ.

С. ЦЫДЫПОВЭЙ фото.

Н. В. ПОДГОРНЫН СОМАЛИДА ЕРЭЭД БАЙҺАН ТУХАЙ

КИСИМАЙО. (ТАСС-ай тусхай корр.). Хани ёһоной албанай хэрэгээр Сомалин Демократическа Республикада ерээд байһан СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный ороной урда захадахи ехэ порт ба промышленна түб — Кисимайо хотодо июлиин 10-да ерэбэ. Верховно Революционно Соведэй Президент генерал Мохамед Сиад Барре болон Сомалин бусад хүтэлбэрилхы ажал ябуулагшад хүндэтэ совет айлшантай эндэ ерээ.

Кисимайо хотодо ерээд байха үедөө Н. В. Подгорный Советскэ Союзай туһаламжаар баригдаһан республикын промышленна гол предприятинуудай нэгэн — мяханай комбинадта, мүн судна заһабарилгын бүлэг барилгада хүрэһэн байна.

Кисимайогой ажалшад үдэһөө хойшо түрэл хотынгоо стадион дээрэ Н. В. Подгорнотой уулзаба. Мохамед Сиад Барре, Н. В. Подгорный олониитын митинг дээрэ үгэ хэлээ.

МЕТЕОР НИИДХҮҮЛЭГДЭБЭ

Газарые тойрон дабшадаг «Метеор» гэжэ хэмэл одон 1974 оной июлиин 9-дэ Советскэ Союзһаа табигдаба.

Сагай уларил шэнжэлгын албанда шухала хэрэгтэй мэдээнүүдые эльгээлгэ хэмэл одоной гол зорилго болоно.

Научна аппаратураһаа гадна, Наранай элшэһээ хүдэлхэ батарейнүүдтэй түхеэрэлгэ, замыень наринаар шэнжэлхэ радио-түхеэрэлгэ, приборнуудай болон научна аппаратурын хүдэлмэри тухай мэдээнүүдые Газарта дамжуулха радио-телеметрическэ түхеэрэлгэ «Метеор» гэжэ хэмэл одон дээрэ тодхогдон табигданхай.

Хэмэл одон дээрэхи аппаратура гэмгүй һайнаар хүдэлнэ. Научна мэдээнүүд СССР-эй Гидрометцентртэ, оршон тойронхи байгаали болон байгаалиин нөөсэ баялигуудые шэнжэлхэ эрдэм-шэнжэлгын гүрэнэй түбтэ эльгээгдэнэ. (ТАСС).

Буряадай АССР-эй, Шэтын областиин, Яхадай АССР-эй ажалшадай социалис мүрысөөнэй 1974 оной январь—июнь һарануудай зарим дүнгүүд

	Түсэбэй дүүргэлтэ проц.		
	Буряадай АССР	Шэтын область	Яхадай АССР
Промышленность			
Бүхы продукци	—	—	—
Продукци худалдалга	102	102	102
Ажалай бүтээсэ	99,3	102	102
Промышленна предприятинуудай хамтын тоо	199	233	182
Эдэнэй дундаһаа промышленна продукци худалдаха түсэбөө дүүргээгүй предприятинууд	24	39	32
Түсэбөө дүүргээгүй (процентээр)	12	17	18
Хүдөө ажахы			
Мал ажалай продуктнуудые бэлдэлгэ			
Мяхан	111	110	133
Һүн	113	113	101
Үндэгэн	103	112	101
Нооһон	—	126	—
Капитальна барилга			
Капитальна барилгада гүрэнэй зүгһөө сэхэ һомологдоһон мүнгэн — бүхыдөө	90	89	106
тэрэ тоодо барилга-хабсаралгын хүдэлмэри	94,5	90	111
капитальна барилгада һомологдоһон мүнгэн:			
Һургуули барилгада	93	79	137
Һургуулида ороогүй үхибүүдэй эмхи зургаануудые бодхоолгодо	58	72	115
Больница, поликлиникэнүүдые бодхоолгодо	69	97	92
Гэр байра ашаглалгада үгэлгэ	49	59	111
Өөһэдын хүсөөр бүтээгдэһэн подрядна хүдэлмэриин хэмжээн	93	94	105
Ажалшадай хэрэглэмжэ хангалга			
Хэрэглэмжэ хангалгын хэмжээн	100,3	101	103
Худалдаа наймаан			
Гүрэнэй, кооперативна розничнo худалдаа наймаанай эрьесэ	101,0	99,9	99,2

БУРЯАДАЙ СТАТИСТИЧЕСКЭ УПРАВЛЕНИ.

ЗАМБУУЛИНҺАА ГАЗАР ДЭЛХЭЙЕ ШЭНЖЭЛНЭ

НИИДЭЛГЭ ЗАЛАН ХҮДЭЛХЭ ТҮБ. (ТАСС). «Салют-3» гэжэ жолоодогдодог научна станци дээрэхи хүдэлмэриин табадахи үдэр июлиин 10-да Москвагай сагаар һүниин 2 часта дүүрэбэ. Космонавтнууд Павел Попович, Юрий Артюхин Газарай нюруые, агаарые шэнжэлхэ даабаряа бэелүүлһэн байна. Тодорхойлон хэлэхэдэ, һүниин сагай, боро хараанай, үдэрэй үедэ Газарай захын ямар байдагые адаглан хараа. Тиихэдэ Газар шадарай агаарай дээдэ захын туяаталгын онсо шэнжэнүүдые элирүүлгэдэ гол анхаралаа хандуулһан байна.

«Салют-3» гэжэ замбуулинай станциин экипажда хүдэлмэриин зургаадахи үдэр 9 час 40 минутада эхилбэ. Нюур гараа угаагаад, һорилго хэжэ, эдеэлэн сасуу, командир, бортинженер хүдэлмэриингөө саашанхи программые бэелүүлжэ захалба.

Медицинскэ аппаратурын туһаламжаар туршалгануудые хэһэн байна.

Нүхэд Поповичой, Артюхинай бэе махабад һайн. Станциин түхеэрэлгэнүүд, аппаратура гэмгүй хүдэлнэ, таһалганууд соохи байдалынь газарайхидал дүтэрхы.

«Салют-3» гэжэ замбуулинай станци ниидэлгээ үргэлжэлүүлһээр.

ЗАЛУУ ҮЕТЭНИИЕ ХҮМҮҮЖҮҮЛГЭ — ПАРТИИН ШУХАЛА ЗОРИЛГО

(КПСС-эй Улаан-Үдын горкомой пленум)

Һаяшаг партиин Улаан-Үдын горкомой ээлжээтэ пленум зарлагдажа, комсомолой организацинуудые партиин талаһаа хүтэлбэрилгые бүри һайжаруулха, нарижуулха тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдэбэ. Манай партиин ургажа ябаа залуу үетэндөө, үглөөдэрэйнгөө халаанда эсэгэ ёһоной шанга эрилтэтэйгээршье, энэрхы анхаралтайгааршье хандадаг. Коммунистнар комсомолшуудтаа политическэ ажал ябуулгынгаа баян дүршэл дамжуулна, ажал үйлэдбэридэ, культурна байгуулалтада эдэбхитэйгээр хабаадуулхые оролдоно. Тиихэдээ тэдэнэрые эрдэм мэдэсээр түгэс, марксизм-ленинизмын сурталда хаанашье, хэзээдэшье үнэн сэхэ ябахаар хүмүүжүүлхые гол шухалада тоолоно. Юуб гэхэдэ, залуушуул лэ эхэ, эсэгэнэрэйнгээ, агуу Ленинэй хэрэгые үргэлжэлүүлхэ зон ха юм.

— ВЛКСМ-эй XVII съездын болоһоор 2 һара үлүүтэй саг үнгэрбэ. Комсомолшуудай энэ ехэ хуралдаан дээрэ Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэ бидэнэй, партийна хүдэлмэрилэгшэдэй, урда шэнэ зорилгонуудые табина, — гэжэ элидхэлшэ, партиин Буряадай обкомой бюрогой гэшүүн, КПСС-эй Улаан-Үдын горкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр А. М. Беляков үгынгөө эхиндэ мэдүүлээ.

Л. И. Брежнев комсомолой съезд дээрэ үгэ хэлэхэдээ, хүгжэнги социализмын, коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулжа байгаа гайхамшаг үе сагта ажаһуугаа залуу үетэниие ажалда дуратайгаар, эрдэм һургуулида абьяастайгаар, ушар ёһо мэдэхээр хүмүүжүүлхэ гээшэ шухалын шухала зорилгомнай болоно гэжэ тэмдэглээ. Научно-техническэ дэбжэлтын үргэдэжэ, гүнзэгыржэ, юрэнхыдөө бүхы совет обществын улам хүгжэжэ, совет арадай хэжэ, бүтээжэ байгаа юумэнэйнь үзэгдөөгүй ехэ хэмжээндэ хүрэжэ, үзэл-сурталай тэмсэлэй шангадажа байгаа сагта залуушуултай ябуулдаг хүдэлмэреэ бүри нарижуулха, бүри тодорхой һайн болгохо эрилтэ табигдана бшуу.

Улаан-Үдэдэ 49 мянган комсомолшууд тоологдоно. Тиихэдээ комсомолой түс организациин гол илгаань юуб гэбэл, 60 гаран процентнь һурагшад ба студентнэр юм.

Городоймнай залуу хүдэлмэришэд эдэбхи үүсхэлтэ ажалаараа суурхана, түсэбтэ табан жэлэй даабаринуудые уридшалан дүүргэхын түлөө дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ эрхим амжалтануудые туйлана. Коммунис ажалай ударник гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө 15 мянган комсомолшууд тэмсэнэ, харин мүнөө тэдэнэй 10 мянганиинь тэрэ нэрэ зэргэ абанхай. Энэ талаар ЛВРЗ-дэ, авиазаводто, нарин сэмбын фабрикада, «Электромашина» заводто ялһала ехэ юумэн хэгдэдэг.

Жэшээлхэдэ, локомотиввагон-заһабарилгын заводто залуушуулые ажалаар хүмүүжүүлхэ хүдэлмэри тон һайнаар табигданхай. Эндэ ВЛКСМ-эй 1.300 гэшүүдые бүридүүлһэн комсомолой 40 эхин организаци бии. Тиихэдэ комсомол-залуушуулай 28 бригада ба участогууд «5 жэлдэ—габшагай ажал» гэһэн уряа доро ажаллана. Харин комсомолой XVII съездын делегат Виктор Бычковой бригада һаяхан табан жэлэйнгээ түсэб дүүргэһэн тухайдаа мэдүүлбэ һэн. СССР-эй Верховно Соведэй депутадаар һунгагдаһан Евгений Мацковой бригадынхид имагтал эрхим шанарай продукци гаргаха гэһэн үүсхэлдэ эхи табяа бэлэй. Зүгөөр продукциингаа шанарые эрхим сэгнэлтэдэ хүргэхынгөө хажуугаар өөрынь үнэ сэнгые хямдаруулха, экономическа аша үрэтэй уралан нарижуулгын дурадхалнуудые үйлэдбэридөө нэбтэрүүлхэ, хүн бүхэнэйнгөө ажалые тон зүбөөр эмхидхэхэ тухайдаа тэдэнэр мэдүүлһэн юм. Энэ үүсхэлыень заводой парткомхүтэлбэри саг дары дэмжэжэ, залуу эдэбхитэдэй урма зориг хухалхагүйн, харин бүри бадараахын тула горитой ажал ябуулһан байха. Тэрэнэй тула 56 коммунистнууд залуушуулай дунда хүмүүжүүлхы хүдэлмэри саг үргэлжэ ябуулжа байхаар томилогдоһон юм.

Завод, фабрикануудай хүтэлбэрилхы тушаалтад комсомолдо анхаралаа хэр хандуулнаб, тэрээнһээл ажал хэрэгшье, үйлэдбэриин журамшье дулдыдадаг гэжэ мэдээжэ. Прибор-бүтээлгын заводой парткомой гэшүүд, гол мэргэжэлтэд, хүтэлбэрилэгшэдынь үе болоод лэ залуу нүхэдтэй уулзажа хөөрэлдэдэг, суглаануудтань эдэбхитэйгээр хабаададаг. 14 коммунистнууд комсомол-залуушуулай бригадануудые хүтэлбэрилнэ, харин партиин 70 гэшүүд комсомолой эдэбхитэд байха юм.

Нарин сэмбын фабрикын парторганизациин секретарь М. Г. Семенькова өөрөө комсомолшуудай ажал хүдэлмэриин түлөө харюусалгатай юм. Харин тиихэдэ зарим предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд залуу үетэнэйнгөө ажал хэрэгээр, амаралта болон һуралсалаар, тобшолон хэлэхэдэ, тэдэнэй үдэр бүриин ажаһуудалаар огто һонирходоггүй, «намһаал саагуур» гэһэншүүгээр хандадаг байха юм. Жэшээлбэл, «Теплоприбор» заводой партком комсомолой организациин ажал шалгажа, хүтэлбэрилжэ байхыень пенсионер К. С. Брянскида даалганхай. Тэд энэ нүхэрнай ажалай хэды габьяатайшье, хүн зондоо хэды хүндэтэйшье һаа, энэ тон харюусалгатай ба хүлгөөтэй даабари һанаһанда хүрэмөөр дүүргэжэ шададаггүйнь элитэ. Имэрхүү байдал локомотивна деподо, мяханай комбинадта үзэгдэнэ.

Элидхэлшэ, үгэ хэлэһэн нүхэдшье залуушуулые ажалаар хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ дайралдадаг дутуу дундануудые нэрлэхэ зуураа, предприяти, барилгын зургаан бүхэндэ залуу хүдэлмэришэдэй байдал, һуудал һайжаруулха, ажалаа орхижо ошохогүйнь, мэргэжэл шадабаряа саг үргэлжэ дээшэлүүлжэ байхын тула таатай зохид хэмжээ ябуулгануудые хараалһан холын хараатай түсэб баталан абтаха ёһотой гэжэ заабад. Эдир халаагаа зүбөөр, саг үеын эрилтэдэ хүрэмөөр хүмүүжүүлхэ гэбэл, нэн түрүүн, энэ хэрэгтэ хүн зондоо хүндэтэй, эрхим мэргэжэлтэ гэжэ суурхаһан хүдэлмэришэдые, мастернуудые, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдые, партийна ба ажахын, профсоюзай ба комсомолой эдэбхитэдые хабаадуулха шухала. Энэ асуудалда Ленинэй орденто ЛВРЗ-гэй начальник А. С. Асеев, авиазаводой парткомой секретариин орлогшо М. Г. Упхонов, партиин Октябрьска райкомой секретарь А. Д. Чукаев гэгшэд үгэеэ зорюулаа.

Улаан-Үдымнай предприятинуудта комсомол үетэнэй ёһотой аха нүхэдынь болоһон, һурган хүмүүжүүлэгшэдынь гэжэ нэршэһэн нүхэд олон даа. Жэшээлхэдэ ЛВРЗ-дэ 200 тиимэ хүнүүд бии. 1937 оноһоо слесареэр хүдэлжэ байһан, коммунис ажалай ударник Антон Дмитриевич Медведев иигэжэ хэлэдэг: «Ургажа ябаа халаан тухайгаа нэн түрүүн бидэ, ажалай ветерануд, һанаа сэдьхэлээ зобоохо ёһотой зон бшуубди. Тэд гансал мэргэжэл шадабаридаа һургаад, яагаад мүнгэ ехээр олодог болохоб гэһэншүүгээр заагаад, миниин хүмүүжүүлхы ажални дүүрэбэ гэхэ болобол, эндүүтэйл хэрэг гээшэ. Совет хүдэлмэришэн гүн сэдьхэлтэй, уужам досоохитой, хамтын хэрэгые хүбиинхиһаа үлүү дээгүүр сэгнэдэг, соёл болбосоролойнгоо талаар гүйсэд бэлэдхэлтэй хүн байха зэргэтэй. Бэедээ даажа абаһан хүнүүдээ иимээр лэ хүмүүжүүлхые оролдодогби. Энэ хэрэгтэ сагаа гамнаха ёһогүйбди. Сүлөө сагтаа хүбүүдшни юу хэнэб, ямар юумээр һонирхоноб, хэнтэй нүхэсэнэб, гэр бүлэдөө хэр туһалнаб гэхэ мэтэ асуудалнуудаар саг үргэлжэ һонирходогби. Тиихэдээ ямар нэгэн тагнуулшан болошоод ябадаг бэшэ бэзэб даа. Юрэдөөл, энэ миниин ажал хадаа партийна һэшхэлэймни хэрэг гэжэ тоолодогби».

Нарин сэмбын фабрикын суута хүдэлмэришэн, Социалис Ажалай Герой Дарья Касьяновна Тумурова таби гаран басагадые өөрынгөө мэргэжэлдэ һургаа, тэдэнэй зариманиинь мүнөө өөһэдөө һурган хүмүүжүүлэгшэд болонхой.

Л. И. Брежнев ВЛКСМ-эй XVII съезд дээрэ һурган хүмүүжүүлэгшэдэй ажалда үндэр сэгнэлтэ үгэбэ һэн. Партиин горкомой пленумдэ хабаадагшад һурган хүмүүжүүлэгшэдэй хүдэлөөе улам дэлгэрүүлхэ, эрхим нүхэдэй дүй дүршэлые һайнаар шудалха тухай хэлсээ. Тэрэ ямар хүн байха ёһотойб? Эрхим гарай мэргэжэлтэн, һайн һайхан зан абаритай, эрдэм мэдэсынгээ талаар хүсэд бэлэдхэлтэй, партийна журамаа хаанашье, хэзээдэшье алгадгүй баримталжа ябадаг хүн байха зэргэтэй.

Профессионально-техническэ училищи дүүргэгшэд лэ гол түлэб хүдэлмэришэн ангиин халаанинь боложо ерэнэд гээшэ ааб даа. ПТУ-нуудай һуралсал-хүмүүжүүлгын ажал хараад үзэхэдэ, дутуу дунданууд захаһаа дайралдана. Нэн түрүүн, эдэ училищинууд тон үсөөн мэргэжэлтэдые гаргана. Жэшээнь, энэ жэлдэ республикымнай промышленна предприятинууд училищи дүүргэһэн 3,5 мянган хүбүүд, басагадаар нэмэбэ. Ондоогоор хэлэбэл, хэрэгтэй байһан хүдэлмэришэдэй оройдоол 20 процентые эдэ училищинууд хангажа шадаба ха юм. Ушар тиимэһээ профтехучилищинуудай, материально-техническэ бааза һайжаруулха, тэндэ һурахыень хүбүүд, басагадые олоор эльгээхэ, һуралсал-хүмүүжүүлгын ажалда онсо анхарал хандуулха тухай хөөрэлдөөн болоо.

Улаан-Үдэдэ ажаһуудаг комсомолшуудай 60 процентнь һурагшад ба студентнэр гэжэ дурдаа һэмди. Городой һургуулинуудта, институдуудта комсомол хадаа хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулха, эмхидхэхэ түб болохо зэргэтэй гэжэ үгэ хэлэгшэд — Зүүн Сибириин технологическа институдай проректор В. Н. Бильтриков, 12-дохи һургуулиин директор А. И. Красикова, ВЛКСМ-эй горкомой нэгэдэхи секретарь В. С. Тимашов гэгшэд тэмдэглээ.

Марксистско-ленинскэ теори гүнзэгыгөөр шудалха, тиигэжэ түрэл партиингаа, агуу Ленинэй, аха үетэнэйнгөө хэрэгтэ үнэн сэхөөр, бэеэ үгэнгөөр эдир үетэниие һургаха гээшэ комсомолой бүхы хүдэлмэриин гол удхань болоно. Марксистско-ленинскэ һуралсал хүбүүд, басагадай ниитэ ба политическэ, ажалай эдэбхи үүсхэл бадарааха, тэдэнэй ухаан бодолые мүнөө үе сагай эгээл түрүү сурталаар баяжуулха, ямаршье үйлэ хэрэгые холо хараатайгаар удхан ухамайлжа, зүб тайлбари үгэжэ һургаха зорилготой бшуу. Эгээ тиимэһээ эрхим бэрхэ пропагандистнар энэ хэрэг бэелүүлжэ шадаха байна. Партиин горкомой пленум дээрэ залуушуулай дунда олон жэлдэ хүдэлжэ дүршэһэн, партийна энэ шухала даабарида харюусалга ехэтэйгээр хандадаг, энэ ниитэ-политическэ мэргэжэлээ гүйсэд шудалһан нүхэдэй нэрэ дээрэ дурдагдаа. 200-гаад комсомолой пропагандистнарай 150-ниинь партиин гэшүүд.

Комсомол болон залуушуулай дунда ябуулагдадаг хүдэлмэриие бүри аша үрэ ехэтэй болгохын тула партийна хүтэлбэриин хэмжээе дээшэлүүлхэ, комсомолой эхин организацинуудай секретарьнараар залуу коммунистнуудые дэбжүүлхэ, эдэбхитэй бэрхэ комсомолшуудые партиин зэргэдэ абаха тухай мүн лэ тодорхой хөөрэлдөөн болоо.

Партиин райкомой пленумүүд, бюрогой заседаниинууд дээрэ комсомолые партийна организацинуудай зүгһөө хүтэлбэрилгэдэ хабаатай асуудалнуудые саг үргэлжэ хаража, шалгажа, тодорхой хэмжээнүүдые абажа байха тухай дурадхагдаа. Үглөөдэрэйнгөө халаан — залуу үетэнөө коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ городой партийна организацинуудай бэелүүлхэ хэмжээ ябуулгануудые хараалһан тогтоол пленум дээрэ баталагдан абтаа.

С. ЦЫРЕНДОРЖИЕВ,
манай корр.

Буряадай АССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ нарин сэмбын фабрикын хүдэлмэришэд болон алба хаагшад хахад жэлэйнгээ даабари уридшалан дүүргээд, габшагай ажалайнгаа габьяа арьбадхаһаар. Энэ фабрикада ажалай түрүүшүүл олон. Тэдэнэй нэгэн — Мария Содномова болоно. Залуу ээрэгшэ хоёрдохи кварталайнгаа даабари 107 процентээр дүүргэжэ, эрхим шанартай ноохо ээрээ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Мария Содномова ажаллажа байна.

А. МАНТАЕВАЙ фото.

КПСС-эй райкомуудһаа
МЭДЭЭСЭНЭ

ЭЭЛЖЭЭТЭ ПЛЕНУМ

КПСС-эй Загарайн райкомой ээлжээтэ пленум болобо. Пленумэй үзэмжэдэ табигдаһан гол асуудалаар партиин райкомой нэгэдэхи секретарь Д. С. Санжимитыпов дэлгэрэнгы элидхэл хээ. Тэрэ кадрнуудые хубаарилан табиха, хүмүүжүүлхэ талаар аймагай партийна организациин бэелүүлхэ хараа зорилгонууд тухай, энэ хүдэлмэриин хэр зэргээр ябуулагдажа байһан тухай суглараагшадта элидхэбэ.

Пленумэй урда эмхидхэхы, ниитэ-политическэ ехэ хүдэлмэри ябуулагдаа гэжэ онсо тэмдэглэхэ хэрэгтэй. КПСС-эй райкомой харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд, ажахынуудай партийна организацинуудай секретарьнар, партийна эдэбхитэд энэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадаа.

Эрхирэгэй совхозой директор С. В. Саниев, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ Д. Ц. Цыбикжапов, XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой хонишон Ж. С. Бадмаев, Онохойн совхозой гахайн фермые даагша Н. Е. Спиридонов, аймагай прокурор Г. Б. Шагдуров, аймсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ В. Е. Бабинцев болон бусад элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадаба.

Хэлсэгдэһэн асуудалаар пленум дэлгэрэнгы тогтоол баталан абаба.

В. БАРДЫМОВ,
КПСС-эй райкомой пропаганда болон агитациин таһагые даагша.

ҮЗЭЛ СУРТАЛШАД ХОЛЫН МАЛШАДТА ОШОХОНЬ

Аймагай ажахынуудай малшад, һаалишад абаһан уялгаяа — үбэлэй һарануудта һү, мяха абаха түсэбөө сүм дүүргээд, зунай һарануудта һү ехээр һаахын, малаа һайса таргалуулхын түлөө тэмсэжэ оронхой.

Аймагай хэдэ хэдэн совхозуудай хорёод гүүртэ мал Дээдэ-Түлдүүн гэжэ холын бэлшээридэ гаранхай. Эндэ олон малшад ажаллана. Эдэнэрые хангахын тула аймагһаа хангалгын нүүдэл зургаанууд: автоклубууд, автолавканууд эдээндэ ошохоор бэлдэжэ байна. Эдээн соо соёлшод, агитбригада, политинформатор, лектор, кино харуулагшад оролсохо юм.

Г. ЯНЬКОВ,
КПСС-эй Яруунын райкомой пропаганда, агитациин таһагые даагша.

ИВАНО-ФРАНКОВСК О ОБЛАСТЬ. Винилхлорид, поливинилхлорид үйлэдбэрилхэ бүлэг ехэ барилга Калушска химико-металлургическа комбинадта баригдажа байна. Венгриин Арадай Республика энээниие үйлэдбэрилхэ түүхэй эд—этилен комбинадта эльгээдэг. Советскэ Союзай, Германиин Демократическа Республикын ба бусад оронуудай предприятинуудай бүтээн гаргаһан түхеэрэлгэнүүд эдэ барилганuudта хабсаргагдана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Центростальконструкция» трестын Федор Гурмагай бригада азот хадагалха түхеэрэлгэ хабсаржа байна.

ТАСС-ай фотохронико.

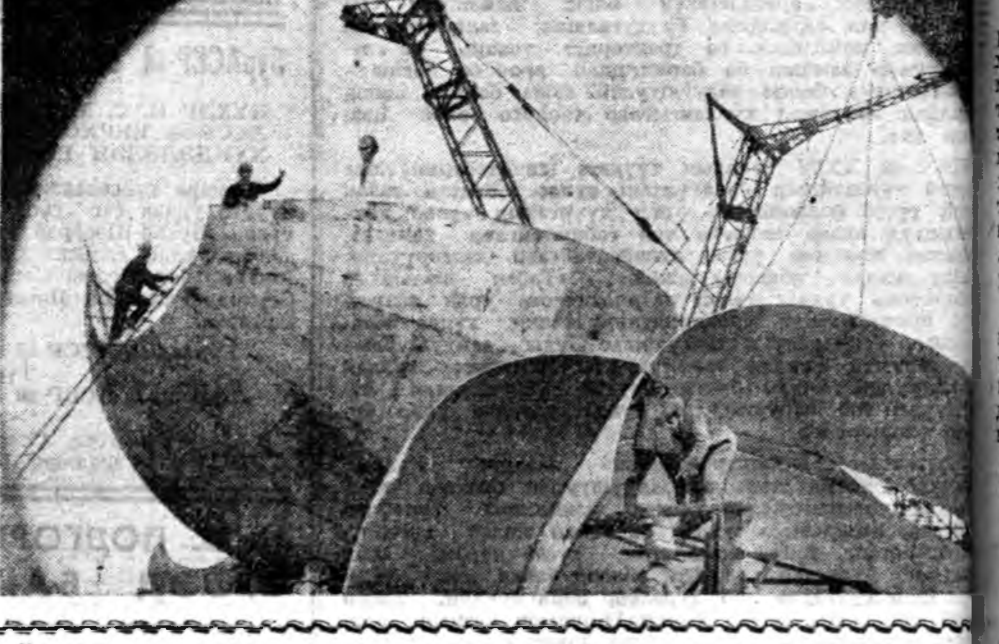

АДХАШЬЕ НООҺО ГЭЭХЭГҮЙ

РЕСПУБЛИКЫМНАЙ бүхы ажахынуудаар хони хайшалга түлэг дундаа ябажа байна. Энэ тон шухала ажал. Хони хайшалгын ямараар үнгэргэгдэһэнһөө колхоз, совхозуудай нооһо абаха, тэрэниие гүрэндэ худалдаха, олзо доход олохо түсэб, уялгануудай дүүргэлтэ дулдыдаха гээшэ.

Илангаяа мүнөө жэл манай колхоз, совхозууд хони хайшалгые эмхитэйгээр, нэгэшье адха нооһо гээнгүйгөөр, үнгэргэхэ ёһотой. Юуб гэхэдэ, түсэбтэ табан жэлэй гурбан жэлдэ республикымнай гүрэндөө аяар 619 тонно нооһо түсэбһөө дутуу худалданхай. Тиимэһээ бидэнэр гансашье жэлэйнгээ түсэб дүүргэхэ бэшэ, харин урда жэлэйнгээ үриие хааха уялгатайбди.

Олонхи аймаг, ажахынуудаар хони хайшалга муу бэшээр үнгэржэ байна. Энэ хүдэлмэри Баргажанай, Захаминай, Зэдын болон бусад аймагуудаар һайнаар эмхидхэгдэнхэй. Зэдын аймагай олонхи ажахынуудта томодхогдоһон пунктнууд байгуулагданхай. Аймагай бүхы ажалшад хони хайшалгын хүдэлмэри 10—15 хоногой туршада дүүргэхэ гэһэн уяга абаад, шармайн оролдожо байнад.

Хонидоо түргэнөөр хайшалжа дүүргэхэ гээшэ тон шухала. Гэбэшье аймаг, ажахы, хонишон бүхэнэй гол зорилго юуб гэхэдэ, нооһо абаха, тэрэниие гүрэндэ худалдаха түсэб заабол дүүргэхэ хэрэг болоно. Энээнэй түлөө бүхы ажалшад, мэргэжэлтэд, хүтэлбэрилэгшэд тэмсэхэ ёһотой.

Хони хайшалга богонихон болзорто, һайн шанартайгаар үнгэргэхын, нэгэшье килограмм нооһо гээн, хороонгүй абахын тула республикымнай арадай хиналтын органуудай зүгһөө шухала хэмжээнүүд абтаа, абтажашье байна. Олонхи аймагай арадай хиналтын комитедүүд хони хайшалгын урда тээ бүхы ажахынуудаар ябажа, хайшалагдаха хони, хайшалгын пунктнуудай бэлэдхэл, түхеэрэлгэ шалгаа, дутуу дунданuudынь элирүүлээ юм.

Шалгалтын үедэ зарим аймагуудай ажахынуудта хони хайшалгада харюусалгагүйгөөр хандажа байһан ушарнууд элирүүлэгдээ һэн. Жэшээлхэдэ, Бэшүүрэй, Хориин, Хяагтын аймагуудай олонхи ажахынууд томодхогдоһон пункт байгуулаагүй, хайшалгын байра саг болзортонь бэлдээгүй, хайшалха хүнүүдые олоогүй байшоо юм. Тиимэһээ хонид заахан, түхеэрэлгэ муутай сарай, зарим тээ хонидой үхэрэй дал соо хайшалагдана. Хориин аймагай Дээдэ-Тайлсын совхозойхид ядахадаа, нооһо хадагалха склад бэлдэжэ шадаагүй. Мүнөө тэдэнэр нооһоёо заһагдаагүй сарай соо суглуулна.

Аймаг бүхэнэй арадай комитедүүд мүнөө хайшалгын олонхи постнуудые байгуулаад, хонин хайшалга түргэнөөр, һайн шанартайгаар үнгэргэхэ талаар партийна, советскэ, ажахын органуудай ябуулжа байгаа хүдэлмэридэ горитой туһа хүргэжэ байна. Хони хайшалгын үедэ арадай хинагшадай хэхэ юумэн ехэ, тэрэнэй зарим нэгые дурдаа һаа, иимэ.

Хайшалгын урда тээ отара бүхэнэй хонид тоологдохо ёһотой. Тэрэ тоо хонидой хайшалагдаһанай һүүлдэ дахин шалгагдаха. Иимэ хэмжээнүүд Хориин, Баргажанай болон бусад аймагуудай ажахынуудта арадай хинагшадай хабаатайгаар абтана. Тиихэдэ нэгэшье хонин хайшалагдангүй үлэнэгүй, нооһон газаашаа гаранагүй. Гэбэшье олонхи аймагай ажахынуудта иимэ юумэн хэгдэнэгүй. Тиимэһээ зарим нэгэн хомхой хобдог хонишон отара дээрэ зорюута хонидые хайшалгын пунктда абаашангүй үлөөгөөд, нооһынь хайшалжа абашадаг. Иимэ ушар Бэшүүрэй аймагай «Рассвет» колхоздо үзэгдөө. Түс колхозой хонишон Перелыгин гэгшэ колхозой хэдэн хони хайшалжа, нооһыень өөртөө абаа гээшэ.

Олонхи аймагуудай колхоз, совхозуудай отара дээрэ ниитын малтай хамта үмсын хонидой олоор байха ушарнууд үзэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, Зэдын аймагай Торийн совхоздо хонишон Щербаковой даадаг отара дээрэ үмсын аяар 100 томо, 59 жэжэ хонидой байһан ушар элирүүлэгдээ. Арадай хинагшад иимэ ушарнуудтай шанга тэмсэл хэхэ ёһотой. Юуб гэхэдэ, ниитын томо хонидой орондо үмсын хурьгадые, түлгэнүүдые хайшалгын пунктда ябуулха ушарнууд урда жэлнүүдтэ үзэгдэһэн юм.

Нооһо зүбөөр илгаха асуудалда арадай хинагшад анхаралаа һайса табиха зорилготой. Хонин бүхэнэй нооһон үнгэ зүһөөрөө, шанараараа нягтаар илгагдажа, тушаагдаха болоно. Тиихын тула хайшалгын пункт бүхэндэ нооһо шанар шанараарнь хэхэ таһагууд байха байгаа. Харин тиихэдэ Зэдын, Бэшүүрэй, Хориин болон бусад аймагуудай зарим ажахын хайшалгын пунктнуудта гүйсэд хүрэхэ таһагууд хэгдээгүй. Тиимэһээ һайн шанартай нооһон муу нооһонтой холигдоно. Тэрээнһээ болоно, хонидой нооһоной шанар муудана, абаха мү[…] олзоёо горитойгоор багад[…]

Нооһо зүбөөр илгаха, [...] талха, документ зүбөөр [...] гүрэндэ ябуулха гээшэ тон [...]хала. Харин тиихэдэ [...] ажахынууд нооһоёо Улаа[...] хотын ПОШ фабрикада [...] хадаа, документынь буру[...] бэшэнэ. Жэшээлхэдэ, Хо[...] аймагай Анаагай совхоз[...] һайн шанартай хэдэн м[...] нооһон дээрээ муу шан[...] гэжэ бэшээд ябуулаа. М[...] Шэбэрэй «Одон» совхозһо[...]һэн нооһоной шагнүүр, [...]мент соогоо бэшэгдэһэнт[...]раагүй. Буруугаар хэгдэһ[...]кументтэй нооһон Яруунь[...] магай «Юбилейный» совх[...] Баргажанай аймагай [...] ажахынуудһаа ороно.

Зарим а[...]нуудта хонид хайш[...] дахынгаа урда муухай, [...] шабхатай байрада хааг[...] Хайшалгын пунктда хо[...] оруулхадаа, газар дээгүү[...]рэнэ, хайшалагдаһан н[...] модон шала гү, али түсха[...] сангууд дээрэ табихын о[...] газар дээрэ хаяна. Тии[...] нооһон шорой, шэбхэтэй х[...]дожо, шанар муутайгаар г[...]дэ худалдагдана.

Хайшалагдаһан нооһоё [...] бороодо норохогүйгөөр, [...]хай байра соо хадагалха [...]шэ тон шухала. Тиихэдэ [...] гүрэндэ ябуулхадаа, автом[...]нануудые һайнаар хушах[...]рэгтэй. Мэнэ һаяхан Зах[...]най аймагай Хамниин с[...] нооһоёо хушалтагүй маш[...] ябуулаад, тэрэнээ ехээр н[...]

Олон хонитой ажахын[...] нооһо шалгаха өөһэдын ла[...] горитой байгаа һаа, ехэ [...] байгаа. Гэбэшье олонхи а[...]гай ажахынуудта лабор[...] үгы, байгаашье һаа, зари[...] нооһо буруугаар шанж[...] ажахыдаа тодхор хэнэ. Ре[...]ликымнай хонёор олон а[...]нуудтай аймагай нэгэн б[...] Мухар-Шэбэрэй «Заготх[...]рын» мүнөөшье болотор [...] шэнжэхэ лаборатори н[...]гүйнь харамтай.

Хони хайшалгада [...] дутуу дунданuudые дары [...]хажа, тэрэниие саг болзор[...] һайн шанартайгаар, нэг[...] адха нооһо гээнгүй үнгэ[...] гээшэ партийна, сов[...] ажахын организацину[...] арадай хинагшадай, респ[...]кымнай бүхы хонишодой [...]ла зорилго болоно.

А. ТАХАНО[…],
БурАССР-эй арад[…] хиналтын комите[…] түрүүлэгшын орлог[…]

АЖАЛАЙ Улаан Тугай ордento, «СССР-эй ой модоной хүндэтэ мастер» гэһэн нэрэ зэргэтэй Василий Степанович Щукинай даадаг бага комплексно бригада табан жэлэй турашада 145 мянган кубометр модо бэлэдхэхэ даабаряа гурбан жэл зургаа шахуу һара соо дүүргэһэн байна. Бригада республика доторoo эгээл түрүүлэн ажалаа 1,5 халаанда эмхидхэжэ эхилһэн юм. Тэдэнэй жэшээе дэмжэһэн В. П. Парамоновой бригада ехэ амжалта туйлаһан, табан жэлэй даабарие 3 жэл 55 хоног соо дүүргээ һэн. Хурамхаанай леспромхозой эдэ бригаданuudай үүсхэл республика доторoo дэмжэгдэжэ, ажалаа 1,5 халаанда эмхидхэһэн бригаданuudай тоо олошоржо байна.

Нүхэр Щукин ажалайнгаа үрэ дүн тухай доро хөөрэнэ.

ТАБАН ЖЭЛЭЙ ГАБШАГАЙШУУЛ

ДАБААНАЙ СААНА ДАБААН

Бага комплексно бригадые даагша В. С. ЩУКИН хөөрэнэ

Табан жэлэй даабариие болзорһоонь уридшалан дүүргэхэ ямар арга боломжын бии байһые хамтаараа зүбшэн хэлсээ һэмди. 145 мянган кубометр модо бэлэдхэхэ түсэбөө 4 жэл 8 һара соо дүүргэхэ аргатайбди гэжэ бригадын гэшүүд шиидэһэн байгаа.

Түсэбөө амжалтатайгаар дүүргэхын тула ажалай эмхидхэл һайжаруулха хэрэгтэй болоо. Ажалдаа гээгдэдэг гү, али журам эбдэдэг хүдэлмэришэд бригададамнай урданьшье үгы һэн. Гэбэшье ажалай эмхидхэл нарижуулха, бүтээсыень дээшэлүүлхэ хэрэгтэй байһые бултадаа мэдэрээбди. Урданай янзаар ажаллабал, табан жэлэй түсэбые холо уридшалан дүүргэхэ аргамнай бага байгаа.

Тиигэжэ ажалаа 1,5 халаанда эмхидхэхэ гэжэ шиидээ һэмди. Бригадымнай зарим гэшүүд үглөөнэй халаанда ажалдаа гарадаг. Тэдэнэй үдэрэй хоол барихада, бусад 3 хүмнай ажалдаа ерэдэг. Иимэ гуримаар ажаллахадаа, трактораа бишыхашье зогсоонгүй, 11,5 часай туршада хүдэлгэхэ арга олдоно.

Ой соо ажалладаг модошодой урдаа хараха техникэнь модо таллуулгын трактор ха юм. Тэрэнээ һайнаар ашаглабал, ажалайнгаа бүтээсэ дээшэлүүлжэ шадаха байнабди. Василий Петрович Парамоновой, мүн миниин даадаг бага комплексно бригада эгээл түрүүлэн ажалаа 1,5 халаанда эмхидхэжэ эхилээ. Нүхэр Парамоновой бригада бүтээсэеэ зарим һаранuudта 4000 кубометртэ хүргэһэн байха. Һара бүхэндэ даабариһаа гадуур ехэ модо бэлэдхэн таллуулдаг энэ бригада байгша оной март һарада табан жэлэйнгээ түсэб дүүргэһэн байна.

Бригадынгаа ажал хайшан гэжэ эмхидхэнэбибди? Александр Зеленов, Ибрагим Сагатдинов гэгшэд тракторист мэргэжэлтэй. Эдэ хоёр бэе бэеэ һэлгэн, трактораа жолоодоно. Семен Буштаренко, Иван Доржиев унагаагдаһан модо тракторто шагтагалха чокеровщигой ажал дүүргэдэг. Иван Михайлович Сизов Антонина Александровна һамгантаяа модые гэшүүһэ мүшэрһөөнь сэбэрлэдэг. Сергей Ионов бидэ хоёр модо унагаанабди.

Хүн бүхэн хэхэ ажалаа һайнаар мэдэнэ. Үглөөгүүр гү, али үдын забһарлалгын үедэ ажалдаа ерэгшэд багашье һаатангүйгөөр ажалаа эрхилдэг. Бригадын гэшүүн бүхэн бусад нүхэдэйнгөө дүүргэдэг ажалай 2—3 мэргэжэл һайнаар шудаланхай. Жэшээлхэдэ, бензохюрөөгөөр модо отолон унагаадаг Сергей Ионов, бишье тракторые ядалгүй жолоодожо, модо таллуулха байнабди. Трактористнууд Александр Зеленов, Ибрагим Сагатдинов бензохюрөөгэй оньһо һайн мэдэдэг туладаа модо отолон унагаадаг. Модоной гэшүүһэ, мүшэр сэбэрлэхэ, тракторта шагтагалха ажалые бултадаа дүүргэжэ шададагбди.

Модо отолхо газар, даабари бригадада эртээнһээ үгтэнэ. Нэгэн доро хахад һарын даабари абанабди. Тэрэнээ болзорһоонь урид дүүргэхэ тухай бригадаараа зүбшэн хэлсэжэ, өөһэдынгөө болзор тодорхойлдог гуримтайбди.

Найман хүнһөө бүридэһэн бригадын гэшүүн бүхэнэй ажал бусадай нюдэн дээрэ ха юм. Хэн ямараар ажалланаб гэжэ бултадаа һайн мэдэнэбди. Бүхы бригадаараа нэгэл юумэнэй, нэгэл даабариин түлөө харюусадаг туладаа хүн бүхэн һайнаар ажаллахые оролдоно. Али нэгэнэй даажа абаһан ажалаа дүүргэжэ шадаагүй һаа, бусад нүхэдэйнь ажал һаатаха байна ха юм.

Бидэнэр бригада оолон хамтаржа, хэдэн жэлэй туршада ажалланабди. Тиимэһээ бэе бэеынгээ хүсэ шадал, абари зангые һайн мэдэдэг болонхойбди. Сизовтоной бүлэ, Александр Зеленов бригадын эмхидхэгдэһэн сагһаа хойшо ажаллана. Ажалша бэрхэ, найдамтай нүхэд. Эдэнэр дүй дүршэлөө бусад нүхэдтөө дамжуулан үгэһэн байха.

Хамтын һайн үрэ дүн туйлахада, хэндэшье аша туһатай. Хамтаараа ехэ ажал бүтээхэ бүреэ ехэ түлөөһэ абанабди, шанда хүртэнэбди. Манай бригада социалис мүрысөөндэ һайн үрэ дүн туйлаһанайнгаа түлөө «коммунис ажалай бригада» гэһэн нэгэ зэргэдэ хүртэнхэй. СССР-эй Арадай ажахын туйлалтануудые харуулһан выставкада ошожо ерээбди, выставкын бронзо медальда хүртэһэн байнабди. СССР-эй ой модоной, модо бэлэдхэлэй промышленностиин министрэй уряалаар би хэдэн жэлэй саада тээ модошодой һайндэртэ хабаадалсахын тула Москва ошожо ерээ һэм.

Манай хэрэглэдэг гол техникэ модо таллуулгын трактор гэжэ хэлээ һэм. Бензохюрөө, гидроклин — ажалаймнай шухала зэр зэмсэг. Тэрэнээ зүбөөр харууһалжа, саг соонь заһабарилха хэрэгтэй. Тиигээгүй һаа, амжалта туйлахабди гэжэ һанаһанай үлүү. Бидэнэр трактортаа өөһэдөө техническэ харууһа хэнэбди, жэжэ бужа заһабари хэнэбди. Гидроклин хэрэглэн, модые нарин зүрууд болгон отолжо унагаанабди. Тиихэдээ ургажа байгаа залуу модоной 65 процентһээ бага бэшыень гэмтээнэгүйбди. Энэ хадаа манай социалис уялгын нэгэ шухала зүйл, мүн модо бэлэдхэгшэдэй урда табигдадаг нэгэ гол эрилтэ юм.

Манай бригада табан жэлэй эхинһээ хойшо түсэбөө хэдо үлүүлэн дүүргэнэ. Үнгэрһэн гурбан жэлэй хугасаада 130 шахуу мянган кубометр модо бэлэдхэн таллуулаабди. Байгша оной түрүүшын кварталда 8.552 кубометр модо бэлэдхэхэ д[…]барья 11.748 кубометртэ хү[…]гэһэн байнабди. Һара бү[…]дэ иимэ ехэ бүтээсэтэй[…] ажаллаһан байгаа һаа, та[…] жэлэйнгээ түсэбые май[…]рада дүүргэхээр байгаа. Т[…] леспромхозой түб тосхо[…] холо газарта шэнэһэн м[…] бэлэдхэхэ даабари бага ко[…]лексно бригаданuudта үг[…]һэн. Бригаданууд эр[…] һайнаар ажаллахадаа, 2[…] кубометрһээ үлүү [...]нэһэн модо бэлэдхэдэг[…] юм. Тиимэһээ һүүлэй 2[…] һара соо бүтээсэмнай нэгэ[…]га доошоо орожо, табан [...]лэйнгээ даабариие июнь [...]рада дүүргэбэбди. Энэм[…] манай социалис уялгаар [...]раалагдаһанһаа нэгэ [...] гурба һараар уридшала[…]һан болоно.

Хэлэһэн үгэеэ бэелүүлһ[…]дээ бидэнэр урматай бай[…]бди. Харин табан жэлэй т[…]шада 200 мянган кубом[…] модо бэлэдхэхэ гэһэн со[…]лис уялгаяа болзорһоонь [...]лэ уридшалан дүүргэхэ [...]рилго урдаа табяабди. [...] зорилгоёо бэелүүлхэ бай[…]даа батаар этигэнэбди.

ЗУРАГЛАЛ

ГАБЬЯАТА ВРАЧ

ХҮН бүхэн ажабайдалайнгаа үнгэрһэн сагай дүн гарган, ухаандаа шэбшэхэдээ, саашанхи хараа түсэбүүдээ тодорхойлдог байна.

Анна Антоновна Ермошкина 1946 оной зун Томско медицинскэ институт эрхим һайнаар дүүргээд байхадаа, дээрэ дурсагдаһан бодолдо абтаа һэн. «Хайшаа ошохо хүсэлэнтэйб-та?» гэһэн асуудалда: «Хүдөө нютаг» гэжэ харюусаһан юм.

Тэрэ гэһээр залуу мэргэжэлтэ Буряад ороноо бусажа, Зэдын Дэрэстэй нютаг ажаллахаар ошоһон байгаа. Дэрэстэй гээшэ үргэн уужам Борьёо талын зүүн захада, үльгэр домогто хэлсэдэг Сэлэнгэ, Зэдэ мүрэнүүдэй уулзуур шадар, яһала һайхан газарта түбхинэһэн эхэхэн тосхон байба.

— Больница хаана юм? — гэжэ эмшэнэй һонирхоходо:

— Манай эндэ больница үгы даа. Бишыхан амбулатори биил хаш, — гэжэ хоноһон айлайнь эзэн ойлгуулаа һэн.

Холыноо аян замда эсэжэ, шалажа ерэбэшье, Анна Антоновна нэгэшье үдэр амараагүй, тушаалта ажалдаа шунал абьястайгаар шармайн ороо һэн. Хүдөөгэй врачай һанаа зоборитой, амаргүйхэн ажабайдал эхилбэ. Эгээл эндэ залуу мэргэжэлтын абари зан хатуужаба, бэрхэшээлнүүдые дабаха бүрөө ажалайнь дүй дүршэл, онол арга баяжаба, врач Ермошкина нилээд ехэ үүсхэл, оролдолго гаргаһанайнгаа эсэстэ Дэрэстэйдэ түрүүшын больница нээһэн юм. Энэ нютагта хоёр жэл хүдэлжэ байтарнь тэрэниие Ильинкэ тосхоной ехэ больницада удаань Үнэгэтэй нютаг ажаллахаар ябуулна. Дурсагдагша больницануудта арба нэгэн жэлэй турша соо хүдэлхэ зуураа, тэрэ советскэ, партийна органуудай зүгһөө Хүндэлэлэй грамотануудаар таба дахин шагнагдаһан, арад зоной баяр баясхаланда оло дахин хүртэһэн байха.

...1959 онһоо Загастайн участково больницада ажаллаха зуураа, Анна Антоновна арад зоной элүүрые хамгаалха хэрэгтэ бүришье һайн үрэ дүн туйлана. Загастай нютагай колхоздо, тэндэхи хүдэлмэришэдэй тосхонуудта 5 мянга гаран хүн, тэрэ тоодо хоёр мянгаад шахуу үхибүүд ажаһуудаг. Тэдэнэй элүүрые хамгаалха талаар врач Ермошкина тус больницын эбтэй эетэй хүдэлмэрилэгшэдые толгойлон, эсэшэ сусашагүй ажал ударидаһан байна.

Нэгэтэ Анна Антоновнагай ажалаа дүүргээд гэртээ харихаяа байтарнь телефон утаар ханхинажа:

— Ардасаанай леспромхозһоо хонходоно. Надежда Мериновэ хүндөөр шархатаа. Түргөөр абарыт, — гэһэн мэгдүү абяан дуулдаба.

Врач хэрэгтэй инструментнүүдээ, эм домоо абажа, больницаһаа арбаад модоной газарта оршодог Ардасаанай леспромхоз хүрэтэр улаан хэрээһэтэй машинынгаа шадал мэдүүлэн табилуулба. Модошодой тосхон хүрэһөөр хүндөөр шархатагшын байра оложо ороходонь, залуухан эхэнэр толгойдоо гүнзэгы шархатай, ядаран хэбтээ. Үбшэн эхэнэрэй шархые врач болгоомжотойгоор сэбэрлэн угаажа, эм дом хүртүүлһэн, тарилга хэһэн, тиигээд бухэли һүниндөө тэрэниие һахижа хоноһон байгаа. Ушар юуб гэхэдэ, хүндөөр үбшэлһэн хүниие тэрэ гэһээр больницада асаржа болохогүй байгаа ха. Харин үглөөдэрынь Надежда Мериновае больницадаа асаржа, нарин нягтаар эмнэжэ эхилбэ. Тэрэнэй ами наһанай түлөө врач Ермошкина, больницын хүдэлмэрилэгшэд барандаа хоёр һара хахад тэмсэһэн юм. Тэдэнэр Мериновае тон нарин...р, болгоомжотойгоор эмнэжэ, элүүр энхэ болгобошье, Улаан-Үдэ хотын ехэ мэргэжэлтэдтэ үзүүлхээр абаашаба.

Республиканска больницын хирург Загастайн больницада эмнүүлжэ эдэгэһэн эхэнэрэй бэе һайса үзэһэнэйнгөө һүүлээр габьяата врач Ермошкинагай гарые барижа:

— Та тон хүндөөр үбшэлһэн хүниие эдэгээбэт. Танай зориг, танай мэргэжэл энэ эхэнэрэй ами наһые абараа, — гэбэ. Үшөө нэгэ ушар дурдамаар. «Саа үбшэндэ нэрбэгдэжэ, баруун гар, хүлөө таталдашаһан, үгэеэшье хэлэжэ бирахаяа болиһон 65-тай үбгэниие манай больницада оруулхадань зүрхэ алдахаар байгаа һэн», — гэжэ эндэхид хөөрэлдэдэг.

Тэрэ үбгэмнай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой малшан Бадмын Цырендаша гэдэг Загастайн больницада хоёр һара эмнүүлһэнэйнгээ удаа хүл дээрээ бодожо, гэртэхиндээ бусаһан түүхэтэй.

Дүршэлтэй врач 28 жэлэй туршада хүдэлхэ зуураа, үбшэндэ дайрагдаһан хэдэн зуун хүниие элүүр энхэ болгожо, хүл дээрэнь табиһан байна. Баяр баясхалан хүргэһэн олон бэшэг тэрэнэй нэрэ дээрэ ерэжэл байдаг.

Оролдосотой ажалайнгаа түлөө Анна Ермошкина РСФСР-эй, Буряадай АССР-эй габьяата врачай нэрэ зэргэдэ хүртэхэһөө гадна, республикын Верховно Советэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар, «Ажалдаа шалгарһанай түлөө» медаляар шагнагдаһан, Москва хотодо болоһон терапевтнүүдэй Бүхэсоюзна съездэдэ делегадаар һунгагдаһан юм. Габьяата врач туйлаһанаараа һанаагаа амардаггүй. Мүнөө Анна Антоновна Бороото тосхоной участково больницые эрхилнэ. Энэ больницые даагшаар ажаллажа байхадаа, урдынхидаал адли, залуугайнгаа ольһо табяагүй байһаар.

Республикын элүүрые хамгаалгын министр нүхэр Мадыева Медицинын хүдэлмэрилэгшэдэй үдэрөөр дашарамдуулан, мэргэжэлтэдые амаршалхадаа, эрхим врачнуудай тоодо Анна Антоновнагай нэрые дурдаһан байна.

Габьяата врач Ермошкина арад зонтойгоо халуун барисаатай байжа, тэдэниие аргалхаһаа гадна, политическэ болон медицинын асуудалаар элидхэл хэдэг, лекцинүүдые ходо уншажа байдаг.

Зоной дунда хүндэтэй болоһон энэ врач ажалшадай бэеын элүүрые хамгаалха хэрэгтэ бүхы [illegible] шадалаа зорюулна.

Р. БАЛДАНОВ,
Журналистнуудай холбооной гэшүүн.

Сэлэнгын аймаг.

ОДОН ҺҮЛДЭТЭ ХОТОДО ҺОРИЛГО ХЭГДЭНЭ

«Союз» ба «Аполлон» гэдэг совет, американ замбуулинай онгосонуудай экипажнууд совет, американ хэблэлэй түлөөлэгшэдтэй июлиин 9-дэ Одон һүлдэтэ хотодо уулзаа. Совет космонавтнуудай бэлэдхэлые хүтэлбэрилдэг авиациин генерал-майор В. А. Шаталов тэрэниие нээбэ. Мүнөө совет, американ космонавтнууд сугтаа һорилго хэжэ байна гэжэ тэрэ мэдээсэбэ. Энэнь замбуулинай дайдада хэгдэхэеэ байһан совет-американ туршалгын бэлэдхэлэй шухала шата болоно.

Һорилготнай хэр үнгэржэ байнаб? — гэһэн журналистнуудай асуудалда «Союз» ба «Аполлон» гэжэ замбуулинай онгосонуудай түрүүшын экипажнуудай командирнууд Алексей Леонов, Томас Стаффорд иигэжэ харюусаба:

— Энэмнай хоёр ороной замбуулинай онгосонуудай экипажнуудай хоёрдохи уулзалга болоно. Ниидэлгын программаар хүдэлмэреэ хэнэбди. Тусхай тренажернууд болон стенднүүд дээрэ ниидэлгын программа бэелүүлэгдэнэ. Тиихэдээ бидэ — англи хэлэн дээрэ, харин нүхэднай — ород хэлэн дээрэ хөөрэлдэнэ. Энэ тон шухала. Хэрбээ хамтын һорилгонуудай ямараар үнгэржэ байһан тухай сэгнэхэ болоо һаа, иигэжэ хэлэхэ шухала: жэл үлүүтэй сагай үлөөд байхада, ниидэлгэ тээшэ үшөө нэгэ шухала алхам хэбэбди.

— Эндэ, космонавтнуудые бэлдэдэг түбтэ, хүдэлмэриимнай һайнаар эмхидхэһэнэйнь түлөө американ экипажнуудай үмэнэһөө нэн түрүүн генералнууд Владимир Шаталовта, Георгий Береговойдо баясхалан хүргэхые хүсэнэб, — гээд Т. Стаффорд хөөрөөгөө эхилбэ. — Совет тренажернууд ба стенднүүд дээрэ һорилго хэхэдэ таарамжатай зохид байна. Ниидэлгын программын бүхы зүйлнүүдые эндэ наринаар мүлинэбди. Хэлэеэ һаадгүй һайнаар ойлголсохо гээшэ шухала удха шанартай гэһэн Алексей Леоновой һанамжые дэмжэнэб. «Союз» гэжэ совет онгосо ямар гээшэб гээд намһаа асуугаа һэн. Энэ онгосо тон һайн гээд бидэ бултадаа тоолонобди.

— «Союз» — «Аполлон» гэһэн программаар хараалагдаһан научна туршалганууд тухай космонавт Вэнс Брандт журналистнуудта дэлгэрэнгыгээр хөөрэбэ. Ниидэлгын үеэр замбуулинда гагналга хэгдэхэ, металлай хүрэлгые адаглаха, медико-биологическа шэнжэтэй туршалгануудые хэхэ байнабди.

Совет-американ экипажнуудай хамтаараа хэһэн һорилгонууд тухай Валерий Кубасов дэлгэрэнгыгээр хөөрөө:

— Хоёр онгосын залгалдалгада, мүн онгосоһоо онгосо худар оролгодо мүнөө гол анхаралаа хандуулнабди. Вэнс Брандтын хэлэһэн научна туршалгануудай бэлэдхэл хэжэ захалхабди.

— Юрэдөөл, «Союз» гэжэ тренажер дээрэ хоёрһоо дүрбэн часай туршада, мүн радиостенд дээрэ үшөө хоёр час соо эршэмтэйгээр хүдэлнэбди, — гэжэ Анатолий Филипченко нэмэбэ. — Удаа тээнь хамтааран һорилго хэжэ, бэе махабадаа хатуужуулхабди. Мүн американ космонавтнууд «Союз» гэжэ замбуулинай онгосые шэнжэлэн үзэнэ. Харин Хьюстондэ «Аполлон» гэжэ замбуулинай онгосо шэнжэлэн үзөө һэмди.

Космонавтнууд Николай Рукавишников, Дональд Слейтон журналистнуудай асуудалнуудта мүн лэ харюусаа.

Совет, американ космонавтнуудай хэблэлэй түлөөлэгшэдтэй уулзалгын дүнгүүдые согсолходоо, «Союз» — «Аполлон» гэһэн программаар ниидэлгын бэлэдхэл һайнаар үнгэржэ байна гээд В. А. Шаталов тэмдэглээ.

(ТАСС).

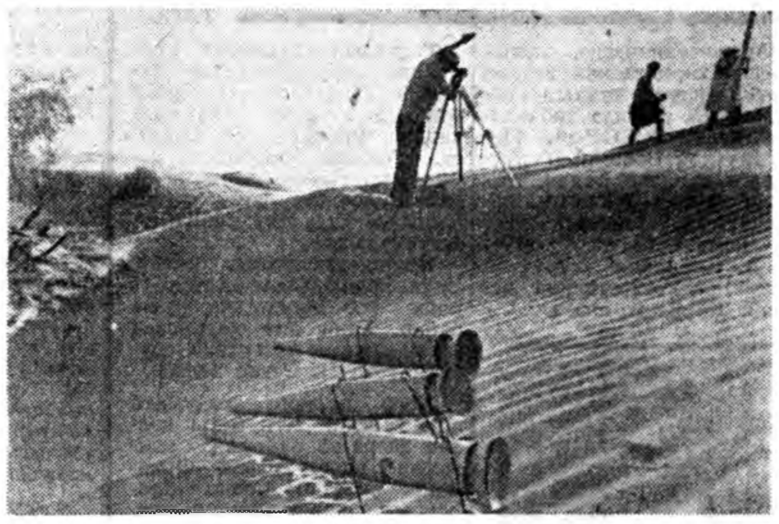

ТУРКМЕНИИН үргэн ехэ дэбисхэрые сүл губи эзэлдэг юм. Тэдэниие үрэжэлтэй болгожо, хүнэй аша тусада табиха гээшэ Туркмениин ССР-эй Наукануудай академиин сүл губи элдүүрилэн ашаглаха институдай эрдэмтэдэй гол зорилго мүн. СССР-эй Наукануудай академиин Репетекскэ сүл губиин станциин хүдэлмэрилэгшэд энэ асуудал шиидхэжэ байнхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Репетекскэ станциин хүдэлмэрилэгшэд элһэн обуунуудай түхэл шэнжые бүулгажа байна.

ТАСС-ай фотохронико.

БҮЛЭГ БАЙГУУЛАГДАБА

Буряадай филиалай ниитын эрдэм-шэнжэлэлгын институдай конференц-зал соо республикымнай философуудай суглаан болобо. СССР-эй философиин бүлгэмэй Зүүн-Сибириин таһагай түрүүлэгшын орлогшо, философиин эрдэмэй кандидат Д. Д. Лубсанов эндэ элидхэл хэһэн байна. Республика дотор философиин, социологиин эрдэм ухаанай хүгжэлтэ тухай, саашанхи дабшаса тухайдань элидхэлшэ тэмдэглэһэн байна.

Зүүн Сибириин технологическа институдай философиин кафедрые даагша, философиин эрдэмэй кандидат Б. Ш. Шатонов, Буряадай хүдөө ажахын институдай философиин кафедрые даагша, философиин эрдэмэй кандидат Г. И. Хилтухин, БИОН-ой ахалагша научна хүдэлмэрилэгшэ, философиин эрдэмэй кандидат Б. В. Семичов болон бусад үгэ хэлэхэ зуураа, социалис болон коммунис байгуулалтын мүнөө үеын шухала шухала асуудалнуудые шэнжэлхэ талаар Буряадай республикын философуудай хүсэ нэгэдүүлбэл, зохисотой гэжэ тэмдэглэбэ. «Ниитын эрдэм ухаа саашадань хүгжөөхэ ба коммунис байгуулалтада тэрэнэй үүргэ дээшэлүүлхэ хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоолтой зохилдуулан, дээдэ һургуулинуудта марксистско-ленинскэ философи заалгын шанар, хэмжээе һайжаруулха, буржуазна философи болон социологи шүүмжэлхэ хэрэг шангадхаха тухай мүн лэ эндэ хэлсэһэн байна.

СССР-эй философиин бүлгэмэй Буряадай бүлэг Улаан-Үдэ хотодо байгуулагдаба. Д. Д. Лубсанов түрүүтэй совет һунгагданхай. Философиин, түүхын, диамадай, истмадай, марксистско-ленинскэ эстетикын, мүнөө үе сагай методологиин асуудалнуудай секцинүүд байгуулагдаа.

И. ГАНИН.

ШЭНЭ НОМ

ТОБШОЛОЛ, БОДОМЖОНУУД

«Мастер — эмхидхэгшэ, хүмүүжүүлэгшэ» гэжэ нэрэтэй бишыхан ном наймаанда гаранхай. Улаан-Үдын Ажалай Улаан Тугай орденто авиационно заводой партийна комитедэй секретарь Г. Д. Бондаренко энэ номой автор юм. Предприятиингаа бодото байдал дээрэһээ жэшээ, баримтануудые абажа бэшэһэн энэ ном соогоо автор мастернуудай хүдэлмэри согсолһон, эдэнэрэй ажал хэрэг, үүргэ, эрхэ тухайда бодомжолһон байна.

Үйлэдбэриин гол һудаһа байжа байдаг мастернуудай эмхидхэхы, хүмүүжүүлхы хүдэлмэриие зохилдуулжа ябуулдаг тухайдаа, мүрысөө эмхидхэхэ, эрдэм, техникын дэбжэлтэдэ мастернуудые хабаадуулдаг тухайлаа автор энэ ном соогоо тэмдэглэнэ. Инженернүүд, техникүүдтэ, партийна хүдэлмэрилэгшэдтэ тус брошюра зорюулагданхай.

Ямаршье үйлэдбэри байг, хамаагүй мастер гээшэ тон ехэ үүргэ дүүргэдэг хүтэлбэрилэгшэ мүн. Үйлэдбэриингшье, хүдэлмэришэдэй ажаһуудалайшье, мүн бэшэшье асуудалнууд эдэнээр дамжажа шиидхэгдэдэг байна. Тиимэ һэн тула эдэнэр бүхы юумэндэ оролсодог, эмхидхэгшэ, заабаришан, хүмүүжүүлэгшэ, туһалагша, нүхэр мүн.

Шадабаритай, бэрхэ, ямаршье орёо зорилгонуудые бэелүүлжэ шадаха мастернуудай бии болоһон тухайда, заводой ниитын организацинуудай, дирекциин зүгһөө эдэ тушаалтадые хүмүүжүүлхэ, дэбжүүлхэ талаар хэгдэһэн хүдэлмэриие автор хуряангыгаар тобшолно. Заводой үнинэй хүдэлмэришэн, коммунист, мастер С. Ш. Гармаевһаа эхилээд, залуу мастер хүрэтэрөө эндэ дурдагдана. Эдэнэрэй хүдэлмэриин онол арга харуулһан жэшээнүүд олон. Хүтэлбэрилэгшэд-мастернууд хүдэлмэришэд хоёрой харилсаае автор дэлгэлжэ харуулна. Мастерай участогуудта хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин жэлэй түсэб табигдадаг байна. Залуушуулые хүмүүжүүлхэ, ажалай дүршэлдэ һургаха асуудал энэ түсэб доторынь хараалагдажа, бэелүүлэгдэдэг байна.

Авиационно заводто мастернуудай үүргэ дээшэлүүлхэ хэрэгтэ ехэ анхарал табигдажа, энэ асуудалые шиидхэжэ байһан тухайдаа автор тэмдэглэнэ. Юун бэ гэхэдэ, һая болотор мастернуудай ходо һэлгэхэ ябадал үсөөрдэгүй, харин улам олошордог байба. Тиимэһээ заводой партком, дирекци энэ асуудал шиидхэхээр олон хэмжээнүүдые хараалһан, бэелүүлһэн байна. Участогууд, бүлэгүүдэй мастернуудые доодо зиндааһаа дээшэнь үргэжэ, заводой мастер болгоо. Предприятиин мүнгөөр тусгаар тэмдэгтэй, адли хубсаһа оёжо үгтэһэн байна. Эдэнэрэй эрхэнь дээшэлүүлэгдээ. Мүн эдэнэрые урмашуулгын хэмжээнүүд зохёогдожо бэелүүлэгдэнэ. Жэшээнь, Улаан-Үдын авиационно заводой габьяата мастерай нэрэ зэргэ бии болгогдонхой, мастернуудай мүрысөөнэй гурим зохёогдонхой, заводой үйлэдбэриин эрхим бүлэг гэһэн нэрэ зэргэ бии болгохо мэтын хэмжээнүүд бэелүүлэгдэнэ.

Мастернуудай хүдэлмэри ударидахын тула 25 хүнһөө бүридэһэн совет хоёр жэлээр һунгагдадаг байна. Мастернуудай суглаан болодог, шухала асуудалнуудые эндээ зүбшэдэг юм. Эдэнэрэй эрдэм, илангаяа экономикын эрдэм дээшэлүүлхын тула һуралсал эмхидхэгдэнхэй. Эдэ мэтын хэмжээнүүдые бэелүүлһэнэй ашаар заводой мастернуудай һэлгэхэ ябадал үсөөрһэн, техническэ мэргэжэлтэд энэ тушаалда хүдэлдэг болоһон байна.

Мастернуудай олонхинь ниитын даалгабари дүүргэдэг юм. Эдэнэрэй хахадһаа олонхинь пропагандистаар, политинформатораар, агитатораар хүдэлнэ.

Эрдэм, техникын дэбжэлтэ хурдадхаха хэрэгтэ, ухаалан зохёохо ажалда мастернуудай хабаададаг тухайда автор тэмдэглэнэ.

Ямаршье зиндаагай хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдтэ, үзэл сурталай хүдэлмэрилэгшэдтэ энэ брошюра хэрэгтэй, туһатай байха гэжэ һанагдана.

Д. ЖУГДУРОВА.

«ҺОНИН НОМ УНШАГТЫ...»

Иимэ урин үгэнүүдые хэлэжэ ябадаг хүнүүд хэд бэ гэжэ тухайлна бэзэт? Эдэмнай — библиотекарьнүүд. Яруунын аймагай библиотекарьнүүд холын бэлшээридэ хүдэлдэг. Малшадые зунай сагта номоор һайса хангадаг.

Аймагай түбэй библиотекэ хүдөөгэй библиотекэнүүдтэ туһалдаг. Аймагай библиотекые даагша Я. О. Бадмаева машинадаа ном тээгээд, Нарһатын совхозой Наридха, Догно мэтын газарнуудта өөрөөшье ошодог зантай.

Аймаг соохи хүдөөгэй библиотекэнүүд сооһоо Тэлимбэ нютагайхи эрхимүүдэй тоодо ороно. Тэндэхи библиотекые даагша Р. Б. Шойжилжапова гэгшэ һаяшаг хүдэлжэ эхилһэншье һаа, ном һудараа гуримтай болгожо шадаа. Совхозой малшад саг соогоо һонин ном абажа, уншажа байдаг.

В. ДАНЖАЛОВ,
аймгүйсэдкомой соёлой таһагые даагша.

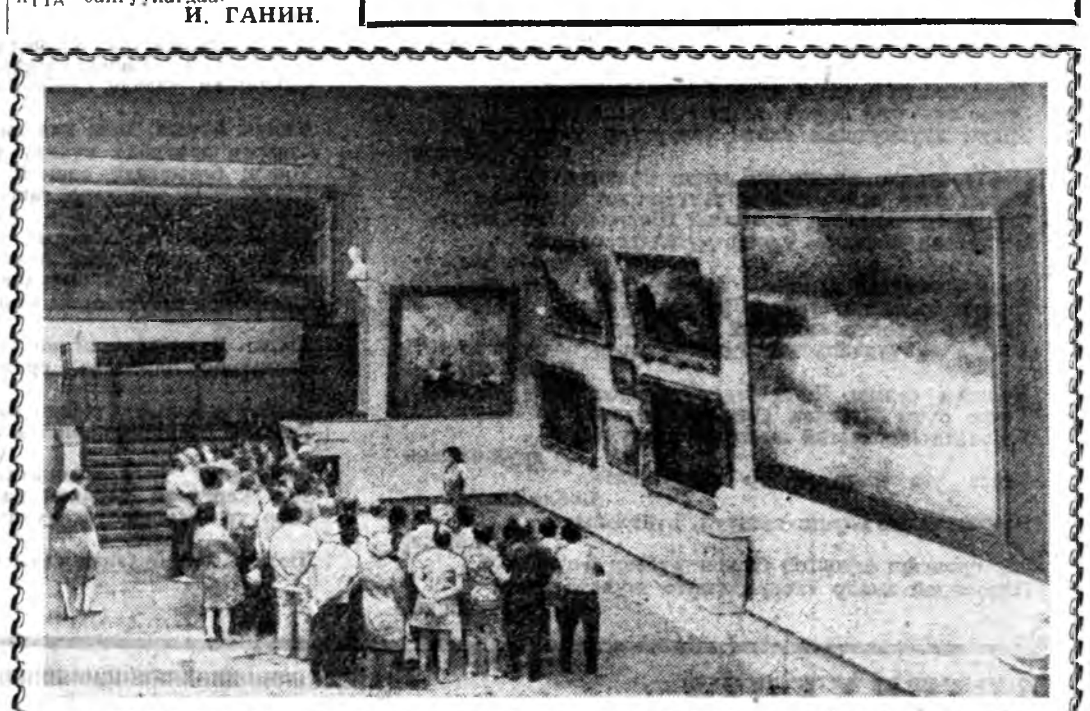

ФЕОДОСИ. Манай ороной элдэб газар нютагуудһаа ерэһэн 2500 гаран ажалшад эндэ нэгэн доро зунайнгаа амаралта үнгэргэдэг. Тэдэндэ зорюулагдажа, экскурси болон аяншалгануудай элдэб маршрудууд эмхидхэгдэнхэй. Мүн эдэ үдэрнүүдтэ Феодосиин И. К. Айвазовскиин нэрэмжэтэ уран зурагай галерейдэ (зураг дээрэ) хүн зон олооро ерэнэ.

ТАСС-ай фотохронико.

ПЕКИНЭЙ ЗОНХИЛОГШОД ЭБ НАЙРАМДАЛДА ЭСЭРГҮҮСЭНЭ

Эб найрамдал болон уласхоорондын аюулгүй байдал хангаха политикада Пекинэй зонхилхы тушаалтад һүүлэй үедэ илангаяа ехээр добтолдог, Советскэ Союзай, социалис бусад оронуудай бэелүүлжэ байгаа эб найрамдалай программые һэшхэлгүйгөөр муушалдаг болонхой.

«Уласхоорондын оршон байдалда болоожо байгаа ниитэ амжалтануудта Хитадай Арадай Республикын хүтэлбэрилэгшэд һаад тойбо татана. Орон дотороо милитарис, шовинис ябуулгануудые һужэрөөн, Советскэ Союзда, бусад социалис оронуудта эсэргүү зорилгонуудта, шахардуу байдал һуларуулха оролдолгодо зүрюу харшаар тэмсэнэ. Һүүлэй үедэ КНР-эй хүтэлбэрилэгшэд эгээл хархис хүсэнүүдэй түлөөлэгшэдтэй — Чилиин хунтатай, Англиин, Германиин Федеративна Республикын, Америкын Холбоото Штадуудай болон бусад оронуудай империалис буржуазин хархис хүсэнүүдэй удамаршадтай үгэсөө хэжэ захалһан байна. Энэ ябуулгануудынь Пекинэй политикын бодото түхэл шэнжые тон һайнаар элишэлэн харуулна бшуу» гэжэ июниин 14-дэ Москва хотын Бауманска һунгуулиин округой һунгагшадай суглаан дээрэ хэлэһэн үгэ соогоо КПСС-эй Центральна Комитедэй Генеральна секретарь Л. И. Брежнев тэмдэглэбэ.

Жараад онуудһаа эхилжэ, Хитадай Арадай Республикын хүтэлбэрилэгшэд Советскэ Союзай Коммунис партида, дэлхэйн коммунис хүдэлөөндэ эсэргүү политическэ үргэн ехэ тэмсэл хэжэ эхилһэн байна. Ондо ондоо социальна байгуулалтатай гүрэнүүдэй амгалан ёһоор зэргэ оршохо гэһэн Советскэ Союзай Коммунис партиин, тэрэшэлэн аха дүү Коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудай гол хараа шугамда маоистнууд туйлай ехэ добтолго хэжэ, «социал-реформизм», социал-пацифизм» гэһэн нэрэ энээндэ зүүһэн байна.

Дэлхэй дээрэ «хүйтэн дайн» үргэлжэлһэн зангаараа, уласхоорондын оршон байдалые һайжаруулгада Советскэ Союз, социалис бусад оронууд ямаршье нүлөө үзүүлнэгүй, уласхоорондын байдал улам шахардуу шанга болоожо байна гэһэн хуурмаг номнол маоистнууд тараана. Үнгэрхэдөө Советскэ Союз лэ уласхоорондын байдалые шахардуу шанга болгоно, Советскэ Союз лэ дэлхэйн арадуудай дайсан мүн гэжэ байгаад манай орон тухайда маоистнууд зэбүүрхэмэ бузагай хараал шэрээл тараана.

Пекинэй зонхилогшод уласхоорондын байдалые яахадаа иигэжэ сэгнэнэ, Советскэ Союзда, социалис бусад оронуудта юундэ тиимэ дурагүй гээшэб гэһэн асуудал заатагүй гараха болоно.

Энэ асуудалда хэрбээ тобшо харюу үгэхэ гээ һаа иимэ: уласхоорондын байдалые улам шахардуу шанга болгожо шадаад, капиталис болон социалис оронуудые хоорондонь хёморолдуулаад, тэдэнэй зүрилдөөнүүдые бүри хурсадхаад, Советскэ Союз Америкын Холбоото Штадууд хоёрые мүргэлдүүлжэ шадаад байгаа хадамнай бусад оронуудые гартаа абахадамнай бэлэн боложо үгэхэ байгаа гэжэ Хитадай хүтэлбэрилэгшэд һанана бшуу.

Дэлхэйе эзэмдэхэ һаналтай байһан тухайдаа Мао Цзэдун нэгэнтэ бэшэ хэлэһэн байха юм. «Дэлхэйн бүмбэрсэгые эзэмдэхэ зэргэтэйбди» гэжэ 1959 ондо хэлээ бэлэй. «Зүүн-Урдахи Азиие, тэрэ тоодо Урда Вьетнам, Таиланд, Бирмэ, Малайзи, Сингапур гэдэгүүдые заатагүй эзэмдэн абаха зэргэтэйбди. Зүүн-Урда Ази ашагта малтамалнуудаар баян, энээниие эзэмдэхын тула гаргаша гаргахада болохо. Ерээдүйн сагта Хитадай промышленностиие хүгжөөлгэдэ энэ ехэ туһатай байха. Тиигэжэ бүхы гаргашаяа гүйсэд тэхэрюулхэбди. Зүүн-Урда Азиие гартаа абаһанайнгаа һүүлээр хүсэеэ ехэ болгожо, Советскэ болон Зүүн Европын бүлэглэлтэй тэмсэжэ орохо байнабди. «Зүүнэй һалхин баруунай һалхиие булиха байха» гэжэ Мао Цзэ-дун 1968 ондо хэлэһэн юм.

Энэ ээрхэг түримхэй хорото хараа бодолоо бэелүүлхэ зорилгоор маоистнууд социалис болон капиталис оронууд хоёрой хоорондо шадаал һаа «яһа хаяха», дэлхэйн ямар булан тохойдо аюул тохёолдоноб, тэрэниие дам саашадань дэбэргэхэ гэжэ оролдонод.

Нёдондо август һарада үргэн ниитэ арад зонһоо далда нюусаар Хитадай Коммунис партиин арбадахи съезд зарлагдаһан юм. Уласхоорондын байдалые улам шахардуу шанга болгохо, Советскэ Союзда, социалис бусад оронуудта эсэргүүгээр хэдэг тэмсэлээ бүри шангадхаха гэһэн шиидхэбэри энэ съезд дээрэ баталагдан абтаһан байна.

Уласхоорондын шахардуу шанга байдалые саашадань һужэрөөхэ, сэрэг дайнай гал гуламтые хаа хаанагүй ониргохо гэжэ оролдодог Пекинэй зонхилхы этэгээдүүдэй гадаадын политика орон дотороо эрхилжэ байгаа арадта харша политикатайнь таһаршагүй холбоотой. Орон доторхи байдалайнгаа муудан сасуунь, засаг түрэеэ буляалдан, хоорондоо маажалдажа эхилэмсээрээ, маоистнууд уласхоорондын оршондо ямар нэгэн хорото һүйдхэл хэжэ эхилдэг заншалтай болонхой. Тиигэжэ тэдэнэр толгой дээрээ тудаха мунсые саашань болгодог эдитэй.

Энэ ушарые «Линь Бяо болон Конфуци гэдэгүүдые шүүмжэлгэ» гэһэн политическэ кампани дээрэһээ эли тодоор харанабди. Юуб гэхэдэ, ондо ондоо социальна байгуулалтатай гүрэнүүдэй хоорондоо эбэй ёһоор зэргэ оршохо политикада маоистнууд ехэтэ добтолнод. Дэлхэйн шэнэ дайе яажашье алгасахын аргагүй юм гэһэн номнол хүгжэлтын замда илангаяа һаянай ороһон оронуудай дунда тараадаг байхэ юм.

Тиихэдэ аюулгүй байдал хангаха, гүрэнүүдэй хоорондо харилсаа холбоо бэхижүүлхэ асуудалаар Европын бүхы оронуудай зүблөөнэй амжалтатайгаар үнгэрхэ ябадалда маоистнууд ямар нэгэн аргаар һаад хэхэ хүсэлэнтэй. Үнгэрхэдөө «Советскэ Союз Европодо аюул тохёолдуулжа байна» гэжэ тэдэнэр манай орониие хардадаг гүрдэдэг болонхой. Советскэ Союз тухайда буржуазна хархис пропагандын ямаршье хуурмаг мэдээсэл тараагаа һаань, тэрэниие пекинэйхид дары дэмжэдэг заншалтай.

Хитадай Арадай Республикын хүтэлбэрилэгшэд ээрхэг түримхэй империалис политикые һэнгэргүйгөөр дэмжэнэд. Тэдэнэр Европын капиталис оронуудай гүрэнэй ажал ябуулагшадта зэбсэгтэ хүсэеэ бү хорооготы гэжэ заабаришална. «Хойто-Атлантиин сэрэгэй бүлэглэлые урдандаа буруушаадаг байгаа һаа, харин мүнөө тэрэниие бүри хүсэтэй болгохо зэргэтэй гэжэ байнад. Юуб гэхэдэ, ээрхэг Варшавска договорһоо тэрэ хамгаалха зэргэтэй» гэжэ үнгэрөөшэ жэлэй октябрьда американска журналисттай хөөрэлдэхэдөө, Чжоу Энь-лай хэлээ бэлэй.

Ази түбидэ эб найрамдал хамгаалха, эндэхи олон түмэн арад зондо амгалан байдал хангаха хэрэгтэ маоистнуудай арга шадалаараа һаад тойбо татадаг байһаниинь бултанда мэдээжэ. Азида аюулгүй байдал хамтаараа хамгаалха гэһэн уряае маоистнууд огто буруушаадаг байха юм.

Бэе бэедээ хүсэ хэрэглэлсэхэгүй, өөр өөрынгөө дотоорой хэрэгүүдтэ хамааралсахагүй, национальна бэеэ даанхай байдалаа хүндэлэлсэхэ, бэе бэеынгээ хилын ойро хүрэлсэхэгүй гэһэн гол ёһонуудые хэлбэришэгүйгөөр баримталан, Азиин оронуудай хоорондохи харилсаа холбоогоо тогтоохо ябадалда Пекинэй зонхилхы этэгээдүүд огто дурагүй юм. Энэ юун дээрэһээ тиинэб гэхэдэ, Хитадай хүтэлбэрилэгшэд хүршэ оронуудайнгаа газар дайдые хүсөөрөө булимтаран абаха зорилготой байна. «Хитадые хүреэлжэ байна», манда «гэнтэ добтолжо орохоёо байна» гэжэ байгаад дэмы дэмы шууяа татаад, харин өөһэдөө маоистнууд Зүүн-Урда Азиин, тэрэшэлэн Урда Азиин оронуудта добтолхо гэжэ һэдэнэд. Жэшээнь, эндэ һаяшаг Паральска аралнуудта пекинэйхид сэрэгээрээ добтолжо ороо һэмнай. Тиихэдэ Бирмэдэ Хитадай сэрэг нюусаар эльгээгдэһэн байха юм.

Һүүлэй үедэ Зүүн-Урда Азиин Бангладеш, Непал болон бусад оронуудта Пекинэй зонхилхы этэгээдүүдэй тухиралтаар хэдэ хэдэн һүйдхэл болоһон байна. Ази болон Номгон далай шадархи районуудта нүлөөтэй байгаа капиталис оронуудтай маоистнууд үгэсөө хэжэ, Азиин залуу гүрэнүүдые «толгойгоорнь худалдажа эдихэ» хүсэлэнтэй. Номгон далай шадарһаа бү гаража ошогты, Япон Америкэ хоёрой хоорондо баталагдаһан договороо хүсэндэнь үлөөгты гэжэ байгаад Хитадай хүтэлбэрилэгшэд Америкын Холбоото Штадууд болон Япон гүрэнүүдэй ажал ябуулагшадта хэлэдэг байна.

«Буу зэбсэг хуряаха шухала» гэжэ байгаад маоистнууд өөһэдөө шаг шууяа табилдадаг. Үнэн дээрээ буу зэбсэг яаралтай түргэнөөр түхеэржэ байгаа капиталис оронуудай ээрхэг түримхэйшүүлые маоистнууд өөһэдөө сүм дэмжэдэг. Советскэ Союзһаа «гээгдэнгүйгөөр» буу зэбсэгээ түхеэрэгты гэжэ байгаад тэдэнэр Америкын Холбоото Штадуудые түхирдаг байха юм. Тиихэдэ бага, дунда зэргын гүрэнүүд бултадаа зэбсэгжэхэ зэргэтэй гэжэ маоистнууд заабаришалдаг юм.

Энэ яахадаа тиигэнэб гэхэдэ, өөһэдынгөө орониие дайн сэрэгтэ бэлэдхэжэ, арад зоноо хооһо нойтоор байлгаад, харин атомна зэбсэг түхеэржэ, бусад оронуудые эзэмдэхэ түсэб зохёожо байна ха юм.

Мүнөө үедэ шиидхэгдэхэ зэргэтэй уласхоорондын асуудалнуудта Хитадай хүтэлбэрилэгшэдэй ямараар хандадагые хараад үзэхэдэ, тэдэнэй эрхилдэг политиканьь хитад арадай национальна аша туһада, бүхы түрүү хүн түрэлтэнэй арюун нангин хүсэл эрмэлзэлгэдэ эрид харша байна.

«Хитадтай манай харилсаан тухай хэлэхэ болоо һаа, Советскэ Союзда зүрюу харша хардалга гүрдэлгэдэнь шанга харюу сохилто саашадаашье хэхэ, манай гүрэнэй аша туһые батаар сахин хамгаалха байнабди. Гэхэтэй хамта, Хитадтай харилсаагаа һайжаруулхын, пролетарска интернационализмын бата үндэһэ һуури дээрэ агууехэ хитад арадтай ханч барисаагаа һэргээхын түлөө тэмсэнэбди. Тодорхойлон хэлэбэл, энэ шухала асуудалаар XXIV съездын хараа шугамые залан сэхээр бэелүүлнэбди» гэжэ Бауманска һунгуулиин округой һунгагшадай суглаан дээрэ хэлэһэн үгэ соогоо КПСС-эй Центральна Комитедэй Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев дахяад тэмдэглэбэ.

Эб найрамдалай түлөө арадуудай тэмсэлдэ Хитадай Арадай Республикын хүтэлбэрилэгшэд һаад тойбо татаха гэжэ хэршье оролдоо һаа, уласхоорондын шахардуу шанга байдалые саашадань һуларуулхын түлөө, олон оронуудай хоорондохи харилсаа холбооe улам бэхижүүлхын түлөө, эб найрамдал хүсэдэг революционно хүсэнүүдые батаар жагсаахын түлөө дэлхэйн үргэн ниитэ арад түмэнэй эршэтэй тэмсэлые тэдэнэр яажашье дабажа шадахагүй.

Ц. МИТЫПОВ,
түүхын эрдэмэй кандидат.

ПАБЛО НЕРУДЫН ТҮРЭҺӨӨР 70 ЖЭЛЭЙ ОЙДО

ХОРИДОХИ ЗУУН ЖЭЛЭЙ АГУУДУУШАН

Пабло Нерудын наһа бараһан тухай мэдээсэл дэлхэйе доһолгоо һэн. Эгээл энэ үедэ тэрэнэй түрэһэн орон Чилидэ фашис хунтынхид харата муухай урбалта хэжэ, гартаа засаг абаһан байгаа.

Пабло Нерудые хүдөөлүүлжэ ябаһан хүнүүд «Чили мандаха болтогой!», «Эрхэ сүлөөтэ Чили!», «Пабло Нерудын дурасхаал олоной сэдьхэл соо үлэхэ» гэһэн үгэнүүдые ханхинаса хэлэһэн, «Интернационал» дуулалдаһан байна.

Энэ юу харуулнаб гэхэдэ, Чилиин үнэн сэхэ хүбүүн, коммунист, поэт Пабло Нерудын нэрэ бүхы дэлхэй дээрэ мэдээжэ болоһон байна бшуу.

1974 оной июлиин 12-то Пабло Неруда тэбхэр дала наһатай болохо байгаа. Гайхамшагта, ехэ һонин наһа эдлэһэн энэ поэдэй намтарай хуудаһануудые ирахада, агуу хүнэй ажабайдал абаһаар лэ харагдаад орхидог.

1904 оной нажар Чили ороной дүлии нэгэ буланда юрын лэ хүбүүн түрөө һэн. Багаһаа хойшо шүлэг бэшэжэ эхилһэн хүбүүнэй бэлиг эртүүр мэдэгдээд орхёо.

Тэрэнэй зохёохы ажалые хэтэдээ унтардаггүй вулкантай жэшэдэг. Үнэхөөрөөшье, хүгшэрөөдшье байхадаа, поэт Пабло Неруда үшөө залуугайхиһаа үлүү олоор шүлэгүүдээ бэшэдэг байһан.

Тэрэнэй шүлэгүүд дэлхэйн ажалшан арадай дуратай зохёолнуудынь болонхой. Поэдэй образууд хүлеэгдээгүй һонин, уран гоё байдаг. Нерудын шүлэгүүдые артистнуудай уншажа байхада, хаанашьеб тэнгэри нэрьеһэн, сахилгаан сахилһан, хүүюур уһанай шууяһан мэтэ болодог, омог дорюун мэдэрэл шагнагшадай сэдьхэлдэ түрэдэг.

Манай орон дотор Пабло Нерудын зохёолнууд ехэ олоор хэблэгдэн гараһан юм.

Хоридохи зуун жэлэй агуу поэт Пабло Нерудын шүлэгүүд мүнхэ наһатай. Поэдэй дурасхаал ажалшан зоной сэдьхэл соо үеын үедэ үлэхэл.

Мүнөө тэрэнэй шүлэгыень, манай Буряадай поэт Ч. Цыдендамбаевай зорюулгые уншагшадай анхаралда табинабди.

Пабло НЕРУДА

БУСАЛГА

Хүмэдхөө буулгаһан
хаданууд,
Хүхэ огторгой,
Хүжэ шулуун уула.
Харнин гүрэнһөө
ерэгшэд,
Харагты мүнөө:
Эндэ би түрөө һэм,
Энэ хадаа
Эхэ минии орон.
Сэнхир сэгээн уняар —
Сэлгеэ уужамда
Ошохо тээшээ яаралгүй
Онгосонууд һубарина.
Заха хизааргүй элһэн,
Задагай нюсэгэн хаданууд,
Даян хооһон газар дайда
Далайе зубшаад һунана.
Наран хайрагүй галдана,
Набша намаае дабһан
хайрана —
Шэрүүн энэ губида
Сэсэг ургамал хаташана.
Энэ шулуун болошоһон
дайдада
Эртэ урдын бодосууд
Газар дороһоо одон
мэтээр
Гаража эхилнэ.
Харнин гүрэнэйхид,
Хайрлан хүлисэгты
намайе.
Далайе зубшаһан энэ
Орондоо
Дахин дахин бусахадаа,
Зүн дуран, мэдэрэлэйм,
Зүүдэн, бодолой үндэһэд
Эндэ гэжэ харанаб.
Энэ дайдадаа
Эльгэ зүрхэнһөө
дуратайбди.
Хүшэр хэды хүндэшье
һаань,
Хүхэ далайн эрьедэ
Һүниин мүшэдтэл яларан,
Һүлдэ нэрэмнай ажаһууна.

Г. ДАШАБЫЛОВ
ородһоо буряадшалба.

Чимит ЦЫДЕНДАМБАЕВ

ПАБЛО НЕРУДЫН ДУРАСХААЛДА...

Ленин! Һайн даа, эршэхүсэнэй, эрдэмэй түлөө. Түгдэршэгүй хатуу зоригой түлөө түмэрлиг габьяата Ленинградай, хахалагдаһан шэнэ газарай түлөө, илалтата байлдаанай, эб найрамдалай хүрьһэнэй хүлеэдэг үрэһэнэй түлөө, хүсэтэ баатарлиг солдадуудайш түлөө, Орон нютагташни ерээд амилһан агаарай түлөө, ондоо газарай агаарһаа ондоо даа эндэхи агаар. Сэхээр тэниинһэн хизааргүй дайдыншни, сэнхир хадыншни электричествын түлөө, һайн даа, Ленин! Һайн даа, найдалай түлөө! **ПАБЛО НЕРУДА («Лениндэ зорюулһан магтаалһаа»).**

Эрэлхэг Чили гүрэнэй атууехэ поэт хүбүүн,
Эрхэеэ олоһон инаг түрэл ороноо,
Эдирхэн хүүгэдэй нюдөөр, эрдэмтын нюдөөр,
Эрэлхэг баатарай нюдөөр хараа бэлэйш,
Пабло Неруда.

Хүрин шарайта аригуун гуламта орондоо
Хүнэй эрхэ сүлөөгэй, жаргалай мандахадань,
Хүгжэмтэ испан хэлэн дээрээ дуунуудшни
Хэтынхиһээ ирагуугаар зэдэлээ бэлэйл,
Пабло Неруда.

Сальвадор Альенде, Луис Корвалантай
Салют үгэлсэдэг гарнуудаа шанга адхалсан,
Үльгэрэй гурбан баатарнууд шэнги
Үндэр баяраа исалуулан ябаалта,
Пабло Неруда.

Үзэгтэ һуранабди гэжэ зүүдэлээшьегүй
Үбгэдүүдэй барьягар хургатай гараараа,
Обог нэрэеэ бэшэжэ түрүүшынхеэ һурахада,
Омогорхоош... Тэрээнһээ үнэтэй омогорхол мэдээгүйш.
Пабло Неруда.

Харагдаа үзэгдөөгүй юумэнүүдэй нэгэниинь энэл:
Хамаг үхибүүдэй үглөөгүүр бүхэндэ
Түрэл оронһоо хахад литр һү
Түлөөһэгүйгөөр абадаг болоходонь баясаалши,
Пабло Неруда.

Арадай засагай тогтоһон гурбан жэлнүүдтэ
Ажалша хүн бүхэнэй дүүрэн сээжээр амилхада,
Эрхэ сүлөөгэй тугай намилзан мандахада,
Эрхим дуунуудшни яаһан халуунаар зэдэлээб даа,
Пабло Неруда.

Совет орондо айлшалжа ерэхэ бүхэндөө
Сохом бата найдалайнгаа тангаригые дабтажа,
Мандаһан наранһаа юрөөлтэй Ильичэй Мавзолейдэ,
Малгайгаа абанхай, уяран дүтэлдэг байгаалта,
Пабло Неруда.

Үнэн үгэнүүдэй дээжые зүрхэн соогоо эһээжэ,
Үнгэтэ һолонгын туяата угалза гүрэжэ,
Агууехэ Лениндэ хандаһан уран магтаалаа
Ашата хүбүүдэйнь нэгэниинньби гэжэ зорюулаалта,
Пабло Неруда.

Үүлэгүй сэлмэг Чили гэдэг орондоо
Үглөө бүри сагаахан самсаяа үмдэжэ,
Габьяата Москвагай шэнэ илалтануудаа
дуулгахыень
Ганса үгэ алгадгүйгөөр хадуугаалта,
Пабло Неруда.

Эзэрхэгүүдэй хорото тагнуул, һүйдхэлынь
муухайржа,
Эхэ оронойш огторгой бүрхэг үүлээр баглайшоо.
Автомадай амаар «хөөрэлдэдэг» шуһата хунта
оронойшни

Аршам метр бүхэнииень амидын тама
болгожорхёо,
Пабло Неруда.

Хүүгэдэй энеэлдээн, басагадай дуулалдаан,
Хүгшэд, үбгэдэй хөөрэлдөөнүүд замхашоо...
Арба-хорёор хүнүүдэй ами таһалжа,
Автомадууд лэ үдэр, һүнигүй наяршоо,
Пабло Неруда.

Хүн түрэлтэндэ мүнхэдөө нангин гэгдэһэн
Хүрьһэтэ дэлхэйн тугынь болоһон номуудаар
Хамта шаталсаал шинии номууд түүдэгүүд соо,
Халуун үнэһэниинь бэеышни галдажа эхилээл,
Пабло Неруда.

Автомат баринхай-өөһэдөө автомат солдадуудай
Арбаадаараа арбан тээһээнь хүреэлээд,
Зэбсэггүй ганса патриодые дундаа туугаад,
Жэхытэрээ айжа ябахыень хараалшн,
Пабло Неруда.

Альенде нүхэрэйнгөө алуулһые дуулахадаа,
Аминай хаагдама гашуун уйдхарта дарагдашоот,
Наранай туяа бүрүүлээр харагдадаг болошоод,
Наһа жэлшни минута секундаар агшаагдаал.
Пабло Неруда.

Шулуунай хайлама зоболонгоор тунашаһан
Шуһата талын тэдэ үдэрнүүдэй нэгэндэ
Сагһаа урид Танике мордошоо гэһэн
Сахилгаан мэдээн газар бүхэндэ дуулдашоо.
Пабло Неруда.

Амиды һуужа, дала наһаяа мүнөөдэр
Агаарта дэлхэйдэ нүхэдүүдээр тэмдэглэхэл аад,
Үбшэн бэеыетнай олоной ядарал нэрбэжэ,
Үхэлыетнай тиигэжэл гашуудалтайгаар ерүүлээл даа,
Пабло Неруда.

Улаан залаа сэсэгүүдые урдаа баринхай
Уурлаһан оронойтнай булад зоригто патриодууд,
Автомадуудаар, танкнуудаар хүреэлүүлшанхэй,
Аминаараа сасуугаар һүүлшынтнай замда үдэшөөл даа,
Пабло Неруда.

Холын Чили оронойтнай хүн бүхэнэй зүрхэн соо,
Коммунис партидаа, ерэхэ жаргалдаа
этигээшэдэн зүрхэн соо
Гансал зэбсэгэй хүсэндэ найдадаг дайсадаа
Газарай нюурһаа аршаха сухал сорьёлно,
Пабло Неруда.

Зоболонто Чили оронойтнай зулайда
Зол жаргалай наранай дахинаа мандахада,
Шэрүүн тангаригта дуунуудтнай, мүнхэ
дуунуудтнай
Шэхэтэ хүн бүхэнэй сэдьхэлые дулаасуулан зэдэлхэл
даа,
Пабло Неруда.

ХИЛЫН СААНАҺАА

УЛААН-БААТАР

ҺАЛБАРАН ХҮГЖЭҺЭН МОНГОЛ ОРОН

ТАСС

Монгол арад национальна һайндэрөө июлиин 11-дэ баяр баясхалантайгаар тэмдэглэбэ.

Марксизм-ленинизмын, пролетарска интернационализмын гол ёһонуудта үндэһэлэн, Советскэ Союзтай, удаа тээнь социалис хани нэгэдэлтэ бусад оронуудтай аха дүүгэй хани харилсаа, холбоо барисаа тогтооһон МНР социалис общество байгуулха хэрэгтээ гайхамшаг амжалтануудые түйлаа.

Адууһа мал үсхэбэрилгэ революциин урда тээ Монголой гансахан һалбари байһан юм. Харин мүнөө МНР-эй национальна экономико индустриин гол шухала һалбаринуудтай болонхой. Барилга, транспорт, хэлхэе холбоон, хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленность амжалтатайгаар хүгжэжэ байна. Мүнөө республикын промышленность национальна олзо доходойнгоо 23 процентыень үгэдэг юм. Аграрно-индустриальна байһан ороноо индустриально-аграрна орон болгохо программа зорилгоёо МНРП бэелүүлжэ байнхай.

Дархан, Чойбалсан гэхэ мэтэ промышленна залуу түбүүдые бии болголго, ашаглагдажа байгаа предприятинуудые һэльбэн шэнэдхэлгэ, шэнэ предприятинуудые барилга энэ хэрэгтэ ехэ нүлөө үзүүлнэ.

Мал ажалдань ехэ хубилалтанууд болоо. Ниитын адууһа малай тоо толгой таһалгаряагүй нэмэнэ. Энэ жэлдэ Монголой малшад 8.9 миллион толгой түл абажа, гарза хоролтогүйгөөр ехэ болгон, түсэбтэ даабаряа болзорһоонь урид дүүргээ.

Газар ажал арадай ажахын бэеэ дааһан һалбари болонхой.

Он жэлнүүдэй үнгэрхэ тума Монголой хото городуудай, хүдөө тосхонуудай түхэл шарай танигдахаар бэшэ болотороо хубилна. Арад зоной соёл болбосоролой талаар үндэһэн хубилалтанууд боложо байна.

Социалис байгуулалтада түйлаһан амжалтануудаараа урмашан баясажа, ерээдүй тээшээ хурдан түргөөр дабшажа ябаһан монгол арад баярта ехэ һайндэрөө ажалай амжалтаар угтаба.

БЕЛГРАД

Хани барисаамнай хүгжэн бэхижэнэ

ТАСС

Советскэ Союзай, Югославиин гүрэнэй тугууд июлиин 2-һоо 9 болотор Белградтахи Соёлой түбэй үүдэн дээрэ далбан намилзаба — «Москвагай недели» Югославиин ниислэл хотодо үнгэргэгдэһэн байна.

Совет фильмүүд неделиин үеэр Белградай гурбан ехэ кинотеатрта харуулагдаа, классическа хүгжэмдэ дуратайшуул Ехэ театрай скрипачнуудай ансамблиин концертые хараа, харинород ба цыган урданай романснуудта, мүнөөнэй совет дуунуудта дуратай хүнүүд «Ромэн» театрай артистнуудтай уулзаа.

Хотын Скупщинын уряалаар эндэ ерээд байһан Моссоведэй Гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ В. Ф. Промыслов түрүүтэй Моссоведэй делегацииие белградайхид хүндэмүүшээр угтаһан байна. Тус делегаци СФРЮ-гэй ниислэл хотын үзэсхэлэн һайхан газарнуудтай танилсаһан, хэдэ хэдэн предприятинуудта хүрэжэ, хүдэлмэришэдтэй хөөрэлдэһэн, спортын бүлэг барилгануудые хараһан байха юм. Белград ба Москвагай хоорондохи хоёр талын харилсаае улам хүгжөөхэ тухай асуудалнууд хотын Скупщинада, Коммунистнуудай Союзай горкомдо зүбшэн хэлсэгдээ. Анда хотонуудай хоорондын харилсаае саашаданъ үргэдхэн хүгжөөхэ шухала гэжэ тэмдэглэгдээ.

ПАРИЖ

АЛИ АЛИНДАНЬ АШАТАЙ ТУҺАТАЙ

ТАСС

Научно-техническэ, экономическа харилсаанай талаар совет-француз хамтын комиссиин IX сессидэ хабаадахын түлөө СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо, эрдэм, техникын талаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ В. А. Кириллин түрүүтэй Совет правительственна делегаци Парижда ерэбэ.

Гадаадын худалдаа наймаанай асуудалнуудаар гүрэнэй секретарь Н. Сегар совет делегацииие амаршалхадаа, Францин ба Советскэ Союзай хоорондохи научно-техническэ, экономическа харилсаан амжалтатай һайнаар хүгжэжэ байна гэжэ тэмдэглээ.

Научно-техническэ һалбарида франко-совет харилсаан һайн үрэ дүнгүүдые үгэжэ байна. Тиин энэ харилсаае саашадаашье үргэдхэхэ шухала гээд Н. Сегар хэлэбэ.

Хоёр ороной арадуудай аша туһада, мүн бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангахын аша туһада Францин, Советскэ Союзай хоорондын харилсаае саашадань хүгжөөхэ хэрэгтэй гээд тэрэ мэдүүлээ.

В. А. Кириллин үгэ хэлэхэдээ, Советскэ Союзай, Францин хоорондохи харилсаан амжалтатайгаар хүгжэжэ байна гэжэ тэмдэглэбэ. Францитай хани барисаагаа бэхижүүлхэ, харилсаа холбоогоо һайжаруулха гээшэ совет гадаадын политикын хараа шэглэл мүн гээд тэрэ хэлэбэ.

IX сесси Советскэ Союзай ба Францин хоорондохи научно-техническэ, экономическа харилсаанай хүгжэлтэдэ шухала нүхэсэл болохо юм гээд этигэн найдажа байһанаа В. А. Кириллин мэдүүлбэ.

Совет-француз комиссиин IX сессиин хүдэлмэри июлиин 12-то Парижда дүүрэхэ.

АНГЛИ. Ажалай инвалидуудай олоной хабаадалгатай манифестаци Лондондо Трафальгарска талмай дээрэ болобо. Тэрээндэ хабаадагшад юумэнэй үнэ сэнгэй дээшэлгэтэй тэмсэл ябуулхые, мүн баһа ажал хэжэ шадахагүй хүнүүдтэ үгтэхэ тэдхэмжэ дээшэлүүлхые засагаархидта эрнд шууд эрилтэ табиһан байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: манифестациин үедэ.

ТАСС-ай фотохронико.

КАИР

Һэргээлгын хүдэлмэри үргэлжэлһөөр

ТАСС

Израилиин эзэрхэг түримхэйшүүлэй зэрлиг муухай аашануудаар һандаргагдаһан Суэцкэ каналай оршондохи хото городуудые, һуурин тосхонуудые һэргээхэ хүдэлмэри үргэнөөр хэгдэнэ.

Каирай хэблэлэй мэдээсэһэнэй ёһоор, Суэцтэ, Исмаилида, Порт-Саидта 13.600 гэр баригдажа эхилээ. Нютагаа бусажа ерэһэн хүн зон эдэ гэрнүүдтэ нүүжэ ороходо юм. Эдэ хотонуудай оршон тойрондо 6 шэнэ тосхон урган бодоо.

Һургуулинууд, больницанууд олооро заһабарилагдана.

Египедэй залуушуул һэргээлгын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадана. Зунайнгаа амаралтын үеэр 10 мянга шахуу хүбүүд, басагад барилгын отрядуудта орожо, Суэцкэ каналай оршондо ажаллахаар шиидэнхэй.

Порт-Саидтахи портын түхеэрэлгэнүүд һэргээн заһабарилагдажа дүүрэхэ дүтэлөө. Ашаа тээһэн түрүүшын суднанууд һаяар иишэ ерэхэ байха.

ПРАГА

Индиин оборонын министр—Прагада

ТАСС

КПЧ-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь, ЧССР-эй Национальна фронтын ЦК-гай Түрүүлэгшэ Г. Гусак хани ёһоной албанай хэрэгээр Чехословакида ерээд байһан Индиин оборонын министр Дж. Рамтай уулзаба.

ЧССР-эй ба Индиин хоорондохи харилсаае саашадань хүгжөөхэ тухай асуудалнууд, мүн уласхоорондын мүнөөнэй байдалай хэдэ хэдэн асуудалнууд хани ёһоной оршон байдалда үнгэрһэн хөөрэлдөөнэй үедэ зүбшэн хэлсэгдээ.

ЧССР-эй национальна оборонын министр армиин генерал М. Дзур уулзалгада хабаадаһан байна.

БОНН

Хөөрэлдөөнүүд дүүрэбэ

ТАСС

Францин президент В. Жискар д'Эстэн, ФРГ-гэй канцлер Г. Шмидтын хөөрэлдөөнүүд эндэ дүүрэбэ.

ФРГ-гэй канцлер Г. Шмидт пресс-конференци дээрэ үгэ хэлэхэдээ, уласхоорондын асуудалнуудта, тэдэнэй тоодо аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар зарлагдаһан ниитэевропын зүблөөндэ, «юрэнхы дэлгүүртэ» хабаатай оронуудай байдалда, тэндэ тохёолдоһон экономическа түбэг бэрхэшээлнүүдтэ гол анхаралаа хандуулһан байнабди гэжэ мэдүүлээ.

Францин президент В. Жискар д'Эстэн үгэ хэлэбэ. Мүнгэнэй үнын уналгатай тэмсэхэ хэмжээ ябуулганuудта хөөрэлдөөнэй үеэр гол анхарал хандуулбабди гэбэ.

БРАЗЗАВИЛЬ

КПСС-эй делегаци Конгодо ерэбэ

ТАСС

Эндэ ерээд байһан КПСС-эй делегациин ба Конгын Ажалай партиин хүтэлбэриин түлөөлэгшэдэй хоорондо хөөрэлдөөнүүд Конгын Арадай Республикын ниислэл хотодо эхилбэ. КПСС-эй Центральна шалгалтын комиссиин гэшүүн, «Сельская жизнь» газетын ахамад редактор Н. А. Заколупин түрүүтэй Совет партийна делегацитай КПТ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПТ-гэй ЦК-гай секретарь П. Нзе уулзажа хөөрэлдөө. Хоёр партиин хоорондохи харилсаае саашадань бэхижүүлхэ асуудалнуудаар хоёр тала хөөрэлдөөнэй үедэ һанамжануудаа хэлсэбэ.

ЛИССАБОН

Португалиин премьер-министр тушаалһаа бууба

ТАСС

Португалиин Республикын премьер-министр А. да Палма Карлуш (партийнабэшэ) тушаалһаа бууба гээд эндэ тусхайлан соносхогдоо.

Премьер-министрэй орлогшо Франсиску са Карнейру (арадай-демократическа парти), экономико хүтэлбэрилхэ министр В. ди Алмейда (партийнабэшэ), национальна оборонын министр Фирмину Мигел, дотоодын хэрэгүүдэй министр Магальяиш Мота (арадай-демократическа парти) тэрээнтэй хамта тушаалһаа буубад.

Эрхэ түлөөлэлгэнүүдыень үргэдхэхэ тухай премьер-министрэй гүйлтые Гүрэнэй Соведэй бүрин хангаагүй байһан ушарыень буруушааһан дээрэһээ эдэнэр тушаалһаа бууба гээд эндэ тунхаглагдаһан коммюнике дотор мэдээсэгдэнэ.

«Өөрынгөө политическэ хараа бодол» баримталан, тушаалһаа бууха шиидхэбэри абаһан байнаб гэжэ А. да Палма Карлуш хэблэлэй түлөөлэгшэдтэ мэдүүлбэ. Кабинет дотор ямаршье арсалдаан зүришэлдөөн гараагүй, бултадаа һайнаар хүдэлһэн байнабди гэжэ тэрэ хэлэбэ.

МАРТЕНҮҮДТЭ—ТҮМЭРЭЙ ХАЯДАҺА

Республикын предприяти, колхоз, совхозууд байгша оной нэгэдэхи хахадта оронойнгоо металлургическа промышленностьда 45.000 тонно түмэрэй хаядаһа суглуулжа, эльгээхэ ёһотой байһан. Эдэ үдэрнүүдтэ түмэрэй хаядаһа суглуулха түсэбэй дүүргэлтые хаража үзэхэдэ, Кабанскын, Баргажанай, Прибайкалиин, Зэдын, Хяагтын аймагууд һайн амжалтатай. Эдэнэр хахад жэлэйнгээ түсэбые 111—118 процент хүрэтэр дүүргэһэн байна.

Республикын предприятинуудай дундаһаа Улаан-Үдын ЛВРЗ, «Забайкаллес» комбинат, Буряадай барилгын управлениин предприятинууд түсэбөө хододоо үлүүлэн дүүргэжэ байдаг. Энээнэй ашаар үдэр бүри 250 тонно түмэрэй хаядаһан оронoймнай металлургнуудта эльгээгдэдэг болоо.

Б. БЕРЛОВИЧ,
«Вторчермедэй» управлениин ахалагша инженер.

ЗАГАҺАШАДАЙ ХАЛУУН ХАҺА

Номин тунгалаг Байгал далай дээрэ загаһа агнаха халуун хаһа ерэнхэй. Мүнөө Хойто-Байгалай аймагай загаһашад далайһаа жэжэ загаһа, омоли барихынгаа хажуугаар хадаран олоор барижа эхилбэ. Жэшээнь, гүрэнэй агнууриин ажахын Е. Ф. Новолоцкиин хүтэлбэрилдэг бригада 583 килограмм хадаран барижа, гүрэнэй пунктда тушааба. Мүн П. А. Екимов, В. Р. Пашинский гэгшэдэй бригаданууд муу бэшэ олзотой.

Загаһа олзоборилдог «Победа» колхозой ангуушад далай дээрэһээ баян олзотой бусана. И. А. Станеевэй бригадын гэшүүд хоёр үдэрэй туршада 732 килограмм омоли тушааһан байна. К. Л. Свердлов, М. Н. Кетров гэгшэдэй бригаданууд эды шэнээн омоли тушаажа, абаһан уялгануудаа болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө оролдоно.

Аймагай ангуушадай далай дээрэһээ бариһан баян олзонь загаһанай заводто тушаагдадаг. Дабһалагдаһан, сонгоогдоһон загаһан республикын ажалшадта эльгээгдэжэ байдаг.

Нижне-Ангарскын загаһанай заводой тамгатай хэдэн хайрсаг хүргэгдэһэн, дабһалагдаһан 22 тонно омоли тусхай самолёдоор Буряадай хладокомбинадта һаяхан эльгээгдэбэ.

Г. МИХАЛКИНА.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда: Рейдовэ бригадын материалнууд. «Ногоон түймэрые усадхаха» — О. Ивановой статья. ТАСС-ай һүүлэй мэдээсэлнүүд. А. И. Покрышкин Улаан-Үдэдэ.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Гол шэглэлдэ» — О. Березковой статья. Түрэл орон дотор-най. Сошордомо дохёо.

Гурбадахи хуудаһанда: «Номуудай нүхэдэй хани нүхэсэл» — Ю. Игумновай статья. А. Толмачевой статья. Хилын саанаһаа.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: Манай айлшад. АПН-эй ба ТАСС-ай материалнууд. Элдэб һонин.

САГАЙ УЛАРИЛ

Мүнөөдэр республика доторнай үүлэтэйшэг байха, хура бороо орохогүй. Баунтын аймагай хойто захаар зарим газарта бороо орохо, баруун тээһээ секундын 5—10 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. Температура хойто аймагуудта, мүн Захааминай, Ахын аймагуудта 20—25, Байгал шадар 16—21, бэшэ аймагуудта 25—30 градус дулаан, Улаан-Үдэдэ һүниндөө 11—13, үдэртөө 28—30 градус дулаан байхаар хүлеэгдэнэ.

Июлиин 13—14-нэй үдэрнүүдтэ үүлэтэйшэг байха. Июлиин 14-дэ зарим газарта аадарлаха. Баруун тээһээ һулаханаар һалхилха. Температура һүниндөө 10—15, үдэртөө 25—30 градус, хойто аймагуудта, Байгал шадар һүниндөө 5—10, үдэртөө 20—25 градус дулаан байхаар хүлеэгдэнэ.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 14.35 — «Кортик» — телевизионно уран һайханай фильм (3-дахи сери, үнгэтэ). 15.45 — Һүүлэй һонин. 15.55—17.35 — Забһарлалга. 17.35 — «Бидэнэр үхибүүдтэ нааданабди» — гэһэн дамжуулга.

«Орбита». 18.00 — «Залуушуул» гэһэн дамжуулга. Комсомолдо В. И. Ленинэй нэрын олгогдоһоор 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан дамжуулга. 19.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 19.30 — Концерт. (үнгэтэ). 19.45 — «Леонардо да Винчи» — телевизионно уран һайханай фильм. 4-дэхи, 5-дахи сери (үнгэтэ). 22.05 — «Перминн областиин угтамжын түсэб бэелүүлэгдэнэ». КПСС-эй Перминн обкомой нэгэдэхи секретарь В. В. Коноплев дамжуулгада хабаадалсана.

Улаан-Үдэ. 22.50 — «Талын галнууд» — телевизионно журнал (буряадаар).

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 21.10 — «Харгы» — телевизионно фильм. 22.05 — «Үдэшын Улаан-Үдэ».

УНШАГТЫ, һонирхохол байхат

ХОМОР ШУБУУД ХОСОРЖО БАЙНА

Жэгүүртэн соогоо эгээл томо гэжэ тоологдодог кондор шубууд Хойто Америкын хадануудта миллион үлүүтэй жэлдэ байдаг юм. Энэ шубуунай амидын шэгнүүр 11 килограмм татадаг, далинуудайнь ута 2 метр болодог. Тэрэ ехэ удаан үдэдэг, хоёр жэл тухай боложо, нэгэ дальбараа дэгжэнэ. Урдань Канадаһаа эхилээд Мексикэ хүрэтэр үргэн ехэ газар дээрэ эдэ шубууд байдаг һэн. Харин мүнөө кондорые Калифорниин лэ зарим холын районуудта хаража болоно. Тэдэ нарик харууһан доро байдаг юм. Бүхыдөө 60 тиимэ томо шубууд үлэнхэй. Кондор шубууд өөдөө хөөрэхын агаарай хүсэ хэрэглэн, нилээд удаан даляа нэгэшье һэбиңгүй ниидэдэг байна.

ҺУРГААЛТАЙ ШИМПАНЗЕ

һая США-да һонирхолтой сүүд болоо. Гурба наһатай Мо гэжэ нэрэтэй шимпанзее ехэ аюултай амитан гээшэ, тэрэниие клеткэ соо хааха гү, али уяад байха хэрэгтэй гэжэ зэргэнэйнь хүршэнэр гомдол барин һан. Ушарынь юуб гэхэдэ, Мо гэжэ нэрэтэй һармагшан нюураа угаадаг, шүдэнүүдээ сэбэрлэдэг, аяга табаг сооһоо хоол бага, һэрээ, хутага хэрэглэжэ эдеэлдэг юм. Тиимэһээ тэрэ зэрлиг амитан бэшэ гэжэ зэмнэгшэ байгаа. Иигэжэ «хардуулһан» Мо шимпанзее зэмэтэй бэшэ гэжэ сүүд мэдэрээд, архиеньхаһахагүй гэжэ тогтоогоо.

ЗАГАҺАШАЛЖА БЭЕЭ АРГАЛНА

Үбшэнтэнние, мүн эдэгэжэ байһан хүнүүдые загаһа барюулжа эмшэлдэг арга Англиин зарим больницануудта хэрэглэдэг болоо. Тусхай сообэм, бассейн соо загаһа табихадань, үбшэнтэн больницын газаа байгаад, хахуулидажа һамаарна. Иигэжэ загаһа агналгаар арагаламжа хэхэдэнь, хэр ашаг үрэтэй байхань үшөөл мэдэгдэнэгүй.

ТУҺАТАЙ БОМБО

Дайнай үедэ Экеренэ хотын нэгэ фермерэй тараалан дээрэ немецүүдэй хаяһан бомбо тэһэрэнгүй үлэшэһэн байгаа. Дайнай дүүрэһэн хойно тэрэниие саперууд аюулгүй болгоод, тэндэнь орхижорхёо ха. Һүбэлгэн ухаансар ээзн фермер тэрэ бомбые газаагаа асараад, элигазарта табиба. «Энэ бомбо ехэ туһатай юм, юуб гэхэдэ, автомашинатай жолоошод гэрэйнай хажуугаар гарахадаа тэрэние хараад, машинаяа аалидуулдаг, үгышье хадаа, ехэнхидэ холуур тойрожо гарадаг юм. Тиигэжэ манай үйлсэ город соогоо эгээл абяа шэмээгүй болонхой», — гэжэ фермерэй һамган хэлэнэ.

ЗАГАҺАД БАТАГАНААНГАИ ТЭМСЭНЭ

Казахай ССР-эй Наукануудай академиин зоологиин институдай хүдэлмэрилэгшэд амитанай шуһа һородог боргооһо, батаганаануудые үгы хэхын тула үтэ хорхой эдидэг загаһа хэрэглэхэ гэжэ шиидэбэ. Туршалга хэжэ үзэхэдэнь, амарай жэжэхэн ялагана сүүдхэ соо батаганаанай мянга гаран үтэ эдидэг байба. Амарай жараахай найман зуун үтэ эдидэг байна. Эдэ жэжэхэн загаһад хаанашье байгаад, түргөөр үдэдэг, томошье болодог юм. Тэдэние уһа нуур, гол горход соогуур табихада, тэндэ байһан батаганаанай үтэнүүдые олоор эдинэ, үгы хэнэ.

БЕГЕМОТ БА НОГООН ГАЛ

(«Сельская новь» журналһаа абтаба).

«СПОРТЛОТОГОЙ», «СПОРТЛОТО-2-ой» ТИРАЖ

«Спортлотогой», «Спортлото-2-ой» июлиин 10-да Москвада үнгэргэгдэһэн тиражай дүнгүүд иимэ:

«Спортлото» — 8 (бокс), 12 (уһанай моторно спорт), 18 (городки), 34 (гарай бүмбэгэ), 36 (слалом), 43 (фехтовани); «Спортлото-2» — 10 (буер), 12 (уһанай-моторно спорт), 21 (морёор урилдалгын спорт), 25 (сана-трамплин), 40 (туризм), 48 (шатар).

(ТАСС).

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефонууд:

г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора — 54-54, приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. редактора — 62-62, отв. секретаря — 50-52, секретариат — 66-76, отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйства — 64-36, 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышленности и строительства — 61-35, советского строительства и быта — 69-58, культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67-81, информации — 34-05, общественная приемная — 56-62, машинное бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.

 Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР Н-00533. Заказ № 00444